

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ІНФОРМАТИКИ
TECHNICAL UNIVERSITY OF KOSICE (SLOVAKIA)
НАУКОВІ ФАХОВІ ЖУРНАЛИ:
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ»,
«ЮРИДИЧНА НАУКА» та «MIGRATION & LAW»

**«НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА У ФОКУСІ
ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ»**

**XI Міжнародна наукова Інтернет-конференція
7-8 грудня 2021 року**



Ukraine-Slovakia
2021

УДК 327
ББК 65.23+330

За загальною редакцією:

Єрмошенко Микола Миколайович – доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України. Президент «Міжнародної академії інформатики». м. Київ. Україна.

Штулер Ірина Юріївна – доктор економічних наук, професор, перший проректор ВНЗ «Національна академія управління». м. Київ. Україна.

Buleca Jan – PhD in Economic Sciences, associate professor of Faculty of Economics, Technical University. Kosice. Slovakia.

Рецензенти:

Єрохін Сергій Аркадійович – доктор економічних наук, професор, ректор ВНЗ «Національна академія управління». м. Київ. Україна.

Курилюк Юрій Богданович – доктор юридичних наук, доцент, начальник управління адміністративної юрисдикції Адміністрації Державної прикордонної служби України, головний редактор науково-практичного журналу «Migration & Law».

Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці матеріали XI-ої Міжнародної наукової Інтернет-конференції (Ukraine-Slovakia, 7-8 грудня 2021 року) / ВНЗ «Національна академія управління». – Київ: НАУ. – 2021. – 78 с.

ISBN 978-17-596-277-0

У збірнику викладено матеріали XI-ої Міжнародної наукової Інтернет-конференції «Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці» (7-8.12.2021 р., м. Київ. Україна – м. Kosice. Slovakia), у яких розглядаються проблеми економіки та управління національним господарством, економічної безпеки національної економіки, інноваційного розвитку, державної інноваційної політики, науково-технічної політики та механізмів її реалізації, інформаційних технологій та захисту інформації, механізмів державного управління, сучасного стану та перспектив розвитку обліку, аналізу, аудиту та оподаткування, сучасних маркетингових технологій в умовах глобалізаційних процесів, правові проблеми соціально-економічного розвитку країни, міжнародних аспектів економічної безпеки. Дана інтернет-конференція проведена за сприяння Наукового товариства студентів і аспірантів та Ради молодих вчених ВНЗ «Національна академія управління».

УДК 327

© Колектив авторів, 2021

© Національна академія управління, 2021

© Міжнародна академія інформатики, 2021



ВСТУПНЕ СЛОВО

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та глобалізація світової економіки стають все більш важливими для держави. Необхідність виявлення основних тенденцій та закономірностей розвитку усіх сфер в умовах цифровізації зумовлює актуальність питань безпеки національного господарства. Багатогранність та суспільна значущість цифровізації та застосуванню інформаційних інструментів, призвело до ускладнення структури національної економіки. Захист усіх рівнів економіки країни від небезпечних дій, які можуть бути наслідком впливу будь-якого фактору є пріоритетом у питаннях безпеки. Також в контексті ускладнення економічних зв'язків, підвищення конкурентних переваг та активізація глобалізації призводять до збільшення економічних загроз. Сучасний стан національної економіки зумовлений негативним впливом зовнішніх викликів, ескалацією конфлікту на Сході нашої країни, пандемією COVID-19, причиною коронавірусом SARS-CoV-2 та його різновидами «Дельта» та «Омікрон». Без належної протидії цим загрозам процеси руйнації національної економіки можуть стати незворотніми.

Відповідно порушені питання потребують дослідження й аналізу, щоб на основі проведених розробок та досліджень запропонувати шляхи їх вирішення з урахуванням нових реалій.

В даній збірці розглядаються проблеми економічної безпеки національної економіки, інформаційних технологій та захисту інформації, економіки та управління національним господарством, інноваційного розвитку, державної інноваційної політики, науково-технічної політики та механізмів її реалізації, механізмів державного управління, сучасного стану та перспектив розвитку обліку, аналізу, аудиту та оподаткування, сучасних маркетингових технологій в умовах глобалізаційних процесів, правові проблеми соціально-економічного розвитку країни, міжнародних аспектів економічної безпеки. Кожен з перерахованих напрямків має свою специфіку та особливості регулювання.

Метою цієї Інтернет-конференції є конструктивна дискусія, спрямована на вирішення порушених проблем, формування нових ідей, наукових концепцій і теорій необхідних для прогресивного розвитку.

Завдання XI-ої Міжнародної наукової Інтернет-конференції «Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці» полягають у спробі вирішення зазначених в меті питань.

Організація, проведення та публікація наукових доповідей на Інтернет-платформі дає змогу залучити максимальну кількість науковців до

порушеного кола проблем, зібрати однодумців, критиків і опонентів. Адже дана Інтернет-конференція зорієнтована не лише на обмін інформацією та апробацію матеріалів наукових досліджень, а й має ще одне важливе завдання – пошук засад, концептів, імперативів та стратегій державної політики безпеки у її економічному, політичному, міжнародному та суспільному вимірах.

Сподіваємось, що матеріали XI-ої Міжнародної наукової Інтернет-конференції «Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці» стануть підґрунтям для подальшої перспективної та плідної співпраці між науковцями різних сфер та галузей, що сприятиме розбудові України у всіх її галузях та сферах.

Для зручності користування та поширення матеріалів конференції їх можна безкоштовно завантажити на сайті: www.nam.kiev.ua та за посиланням: <https://bit.ly/3fLisdf>

Бажаємо всім учасникам Інтернет-конференції міцного здоров'я, плідної роботи, цікавих дискусій та конструктивного спілкування!

Ірина Штулер
доктор економічних наук, професор
Перший проректор
ВНЗ «Національна академія управління»



ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Білак Ю.Ю., Булеца Р.О., Яновський Н.Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ РОЗПІЗНАВАННЯ МОВ.....	8
Кляп М.П., Кордонець В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СУЧАСНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ РОЗПОДІЛОМ ЗАДАЧ.....	11
Матяшовська Б.О., Іванчов А.О. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В ТУРИЗМІ.....	13
Кляп М.М., Меренич Ю.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ІНТЕРФЕЙСІВ ПРИКЛАДНОГО ПРОГРАМУВАННЯ ДЛЯ КОМЕРЦІЙНИХ ВЕБ-ДОДАТКІВ.....	15
Кут В.І., Часовських Є.Д., Цодіков Д.Є. ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМ ФОРМУВАННЯ ТА ОБРОБКИ ДАНИХ ОПТИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ.....	17
Лях І.М., Круглякова Н.Д., Лутак О.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО – ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ АНАЛІЗУ РИЗИКІВ.....	19
Міца О.В., Оришич С.С., Дуло В.В. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИНАМІЧНОГО ПІДХОДУ РОЗВ’ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ КОМІВОЯЖЕРА	20
Морохович В. С., Попович О.О., Попченко Д.М. ВИКОРИСТАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ.....	22
Шумило Н.Я., Кудрявцев С.Е., Пайда В.П. ПІДБІР КРИТЕРІЙ КРИТЕРІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ.....	25
Роль М.І., Літвінчук Р.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ.....	27

СЕКЦІЯ 2. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Калашник М.В.

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОЇ
БОРОТЬБИ..... ..29

Лагуш В.В.

МЕТОДИ АНАЛІЗУ РИЗИКІВ..... ..32

СЕКЦІЯ 3. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК, ДЕРЖАВНА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА, НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПОЛІТИКА ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Павлов В.В., Штань М.В.

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ..... ..34

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Осос П.А.

ПЕРСПЕКТИВИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В
УМОВАХ ПОШИРЕННЯ COVID-19..... ..37

Сержанов В.В.

ДЕРЖАВНІ ІНВЕСТИЦІЇ У ЦИФРОВІЗАЦІЮ..... ..39

СЕКЦІЯ 5. МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Кирлик Н.Ю.

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ..... ..41

Товт К.Р.

МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ..... ..43

СЕКЦІЯ 6. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Штулер Г.Г.

ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
ОБЛІКУ..... ..45

Браславець О.Ю.

ВИЗНАЧЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ПОДАТКОВИЙ ІНТЕРЕС
ПЛАТНИКА ПОДАТКУ»..... ..48

СЕКЦІЯ 7. СУЧАСНІ МАРКЕТИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Вострікова В.С.

РЕАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ..... ..51

СЕКЦІЯ 8. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Біланіч Л.В.

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО
БІЗНЕСУ..... ..54

СЕКЦІЯ 9. МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Штулер Ю.Ю.

ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ57

Сабов О.В.

РЕГУЛЮВАННЯ СУПЕРЕЧОК СОТ: ФУНКЦІЇ, МЕТА ТА
ОСНОВНІ РИСИ..... ..60

Jan Buleca

CO-ORGANIZERS INTRODUCTION..... ..65

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ЗАХОДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ УПРАВЛІННЯ ТА МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЇ
ІНФОРМАТИКИ НА 2022 РІК..... ..67

СЕКЦІЯ 1. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ

Білак Юрій Юрійович

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
завідувач кафедри програмного забезпечення систем
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Булеца Роман Олександрович

*студент II-го курсу магістратури
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Яновський Нікіта Юрійович

*студент IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ РОЗПІЗНАВАННЯ МОВ

Інтелектуальні мовні прикладні програми, що дозволяють автоматично синтезувати і розпізнавати усну мову, є наступним етапом розвитку інтерактивних голосових систем IVR (англ. *Interactive voice response*, часто перекладається як «система голосових меню»)

Однак, прогрес не стоїть на місці і останнім часом у телефонних інтерактивних програмах все частіше використовують системи автоматичного розпізнавання і синтезу мовлення.

Важлива роль у вирішенні завдань розпізнавання мови належить методу Dynamic Time Warping (DTW). Він дозволяє знаходити оптимальну відповідність між двома часовими послідовностями. До прикладу, швидкість, з якою людина вимовляє одне слово може дуже відрізнятись в залежності від ситуації, а якщо врахувати, що у всіх людей є своя особлива манера

(затягувати певні звуки або навпаки вимовляти дуже швидко), то порівнювати їхні звукові доріжки стає складніше. В таких ситуаціях і допомагає алгоритм DTW, дозволяючи знайти мінімальну відстань між двома масивами даних за рахунок динамічного викривлення часової шкали. Метод використання алгоритму DTW для розпізнавання мови базується на принципі порівняння з еталоном. Для кожного слова складається певний еталон вимови, щоб на етапі розпізнавання обрати той, що найближче підходить до даної акустичної послідовності. [1]

Математичний апарат прихованих Марковських моделей являє собою універсальний інструмент опису випадкових процесів, для роботи з якими не існує точних математичних моделей, а їх властивості змінюються з плином часу відповідно до деяких статистичних законів. Найбільш широке застосування ПММ знайшли при вирішенні таких завдань, як розпізнавання роздільного та злитого мовлення, аналіз зображень, відео, послідовностей ДНК і ряду інших. Дискретні ланцюги Маркова описують випадкові процеси, які протікають в дискретному часі і в кожен момент перебувають в одному з станів. [2]

Популярним в останні роки стало застосування рекурентних нейронних мереж. Наявність зворотного зв'язку наділяє ШНМ пам'яттю, завдяки чому з'являється можливість моделювати динамічні процеси. Одним з типів рекурентних ШНМ, що застосовуються для розпізнавання мови, є мережа LSTM, що містить спеціальні елементи, які називаються блоками пам'яті. Блоки пам'яті містять комірки, які зберігають тимчасовий стан мережі, і навіть мультиплікативні елементи, які називають гейтами (gates), що керують потоком інформації. Кожен блок пам'яті містить вхідний та вихідний гейти, а також гейт забування. Комірка LSTM може розглядатися, як складний елемент мережі, здатний запам'ятовувати інформацію на тривалий час. Гейти визначають, коли вхідна інформація важлива і її необхідно запам'ятати, коли слід продовжувати запам'ятовувати або забути інформацію і коли слід подати інформацію на вихід. [3]

В процесі дослідження сучасних програмних засобів розпізнавання мовлення було прийнято рішення зупинитися на двох найпопулярніших на даний момент реалізаціях. Вибір припав на бібліотеку PocketSphinx, що входить до системи CMU Sphinx, яка розробляється в університеті Карнегі-

Меллон та хмарний сервіс для розпізнавання мовлення, що надається компанією Google. Обидва інструмента хоч і виконують, на перший погляд, однакові завдання проте методи реалізації і відповідно можливості подальшого використання мають певні особливості.

Важливою особливістю PocketSphinx є можливість її використання при створенні програм для різних операційних систем, тобто її кросплатформенність. Не можна також оминати той факт, що PocketSphinx працює в офлайн режимі. Для роботи бібліотеки PocketSphinx необхідно передати їй файли мовної моделі, акустичної моделі та словник вимови (фонетичний словник). [4]

Система розпізнавання Google дозволяє використовувати лише вбудовані мовні моделі, проте їхня база включає понад 125 мов і для багатьох з них існують різноманітні адаптовані варіанти. До прикладу, доступні моделі для коротких команд, телефонних дзвінків та відео. [5]

Також було проведено тестування описаних вище систем. Дослідження показало, що засоби розпізнавання, які надаються компанією Google показують кращу точність для даних різного розміру. Проте, їх адаптація доволі обмежена порівняно із аналогом. PocketSphinx в свою чергу забезпечує більшу автономність додатку та може бути оптимізований для ефективного вирішення вузького кола завдань.

Список використаної літератури

1. *Thai Trung Kien: Implementation and parameter selection of dynamic time warping algorithm for voice conversion. 2008.*
2. *D.A. Gefke, P.M. Zatspin: The Application of Hidden Markov Models for the Acoustic Wave Recognition. 2012.*
3. *Geiger J.T. et al. Robust speech recognition using long short-term memory recurrent neural networks for hybrid acoustic modelling. Proceedings of INTERSPEECH-2014. 2014. pp. 631–635*
4. *CMUSphinx Tutorial For Developers. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cmusphinx.github.io/wiki/tutorial/>*
5. *Accurately convert speech into text using an API powered by Google's AI technologies. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cloud.google.com/speech-to-text>*

Кляп Михайло Петрович

*кандидат фізико-математичних наук, доцент
доцент кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Кордонєць Володимир Володимирович

*студент IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СУЧАСНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ РОЗПОДІЛОМ ЗАДАЧ

Керування ресурсами – це головний елемент для кожної компанії, організації, групи, спільноті у будь-якій сфері. Ресурсом може бути будь-що: матеріали, інструменти, книга, стаття, ґрунт, вода, кисень тощо. Проте, найважливішим ресурсом в сфері організації є робоча сила, тобто, люди. Людина використовується як ресурс при розробці проєктів. Розробка будь-якого проєкту потребує багатьох ресурсів, перед усім, часу. Це дуже складний процес, завдяки якому професійні проєкт-менеджери та власники проєктів підвищують якість керування проєктами для підвищення кваліфікації працівників, інформаційних обмінів.

Метою є дослідження особливостей розробки сучасних систем управління розподілом задач. Задача системи управління – створювати такі продукти та послуги, які дозволять компанії досягати стратегічних цілей – рентабельність, лояльність, доля на ринку. Якісне управління проєктами, створення продуктів, досягання результатів можливо тільки при використанні інформаційної системи управління розподілом задач.

Управління завданнями – це процес постановки завдань виконавцям, проміжний та підсумковий контроль їх виконання. Кожне завдання – це ще один крок для досягнення цілей організації. Тому важливо, щоб усі завдання виконувались якісно та вчасно. Багато що ускладнює роботу керівника.

Можуть змінюватися терміни, пріоритети та важливість завдань, а також самі завдання. Ця частина роботи керівника, яка забирає багато часу та сил. Якщо немає системи управління завданнями, робота багаторазово ускладнюється. Система управління завданнями – це набір інструментів постановки завдань та контролю за їх виконанням. [1]

До основних критеріїв побудови якісної системи управління розподілом задач варто віднести:

1. Простота постановки завдання всім учасникам процесу. Кнопка створення завдань в інтерфейсі системи має бути пріоритетною. Так, щоб будь-який новий співробітник, який працює в системі 2 хвилини, міг легко знайти її.

2. Зручність особистого планувальника. Під зручністю мається на увазі класифікація та сортування завдань. Щоб будь-який користувач одразу бачив як особисті завдання, так і заплановані керівником проекту. Важливим є моніторинг задач які є близькими до дедлайну, так і можливість виставлення особистих задач, закритих для публічного перегляду.

3. Можливість створення структури компанії з відділами. Якщо у команді більше 20 осіб – необхідна чітка структура. Ієрархія співробітників та розмежування відділів. Структура визначає, хто кому яке завдання може поставити, і які завдання бачить.

4. Прозорість робочих процесів. Важливо розуміти, хто переобтяжений завданнями, а хто «недовантажений», кому поставити завдання, а кого краще не відволікати. Це зручно не лише у парадигмі «керівник – співробітник», а й «співробітник – співробітник». Таким чином скорочується час отримання інформації - можна просто зазирнути у завдання колеги по проекту.

5. Повнота картини про результати роботи над завданнями у звітах. Звіт має давати розуміння: які завдання було виконано, а які ні. Який співробітник/відділ виконав план, а який не до кінця. Які завдання вимагали найбільших витрат часу.[2]

Створення автоматизованих систем управління задачами вимагає використання найсучаснішим інструментарієм, що дозволить формувати аналіз, моделювання, прогнозування та генерацію ефективних управлінських рішень із заданими властивостями. Не кожна система управління підвищує ефективність роботи, залишаються проблеми з оперативності та контролю,

саме тому постає питання у формуванні системи, яка якісно буде забезпечувати співпрацю та розподіл задач.

Список використаної літератури

1. Глуцєвський, В. В. *Розвиток методології моделювання систем адаптивного управління економічними об'єктами [Текст] / В. В. Глуцєвський// Моделювання та інформаційні системи в економіці. - 2012. - Вип. 86. - С.15-31*
2. Пономаренко, Л. А. *Основи економічної кібернетики [Текст]: підручник / Л. А. Пономаренко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 432с*

Матяшовська Беата Олесандрівна
*старший викладач кафедри інформатики та
фізико – математичних дисциплін
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Іванчов Арсен Олегович
*студент IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В ТУРИЗМІ

Інформаційно-технічна революція, яка відбулась в суспільстві, змінила характер та методи ведення бізнесу. Інформаційні системи розглядають як необхідний засіб забезпечення технологічного процесу, моделювання, моніторингу і прогнозування екологічних, економічних та інноваційних процесів на підприємствах туристичної галузі. Ефективне автоматизоване інформаційне і технологічне управління - це ключова ланка в підвищенні економічної ефективності і поліпшенні якості послуг. Тому для швидкого і

безпомилкового контролю, повноцінного аналізу існуючої ситуації, швидкості і повноти обслуговування клієнта неминучим і незамінним стає *впровадження автоматизованих систем управління (АСУ)[1]*.

Інформаційні портали надають широкий спектр інформації про туристичні фірми, агентства, можливість вибору та замовлення туру, створюють належні умови для того, щоб ознайомитися з новинами туризму, описом курортів, країн, отримати значний обсяг корисної інформації про особливості подорожі та інше. Спеціалізовані web-сторінки містять інформацію про туристичні послуги, оформлення й відправлення замовлень, оформлення документів у режимі он-лайн для розрахунків традиційним шляхом з використанням стандартних засобів.

Однією з новітніх технологій є використання *електронного довідника-каталогу*, до функцій якого входить вибір туристичного продукту, автоматизованих агентств, оформлення замовлення. Висока ефективність каталогу зумовлена надзвичайно високим обсягом інформації на web-сторінках, яку презентують різними мультимедійними методами з використанням тексту, фото, звуку, відео та інших засобів. [2]

Для ефективного просування сервісів надання інформації у сфері туризму потрібно використовувати сучасні інструменти створення програмних продуктів. До таких інструментів можна віднести засоби розпізнавання мови, так зване “машинне навчання”, системи штучного інтелекту та безпосередньо спроектовані систему розміщення інформації про об’єкти надання туристичних послуг.

Список використаної літератури

- 1. Інформаційні технології в туризмі. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://tourlib.net/books_ukr/vt5-1.htm.*
- 2. Рябова, Т. А. Стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні / Т. А. Рябова // Ефективна економіка. - 2018. - № 4.*

Кляп Михайло Михайлович

кандидат технічних наук

доцент кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін

факультету інформаційних технологій

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Меренич Юліан Юліанович

студент II-го курсу магістратури

факультету інформаційних технологій

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ІНТЕРФЕЙСІВ ПРИКЛАДНОГО ПРОГРАМУВАННЯ ДЛЯ КОМЕРЦІЙНИХ ВЕБ-ДОДАТКІВ

Роль API (Application Programming Interface) в розробці та використанні вихідного коду програмного забезпечення важко недооцінити. Сучасні API часто приймають форму веб-сервісів, які надають користувачам (як людям, так і іншим веб-сервісам) деяку інформацію. Зазвичай ця процедура обміну інформацією і формат передачі даних структуровані, щоб обидві сторони знали, як взаємодіяти між собою.

Метою є аналіз окремих елементів (аспектів) розробки інтерфейсів розробників для комерційних веб-додатків. Головні вимоги що ставляться перед такими інтерфейсами – практичність, безпека даних та транзакцій і зручність. Пошук нових форм і підходів до проектування таких засобів – є закономірним і очевидно необхідним. Це пов'язане з великою конкуренцією у сучасному комерційному секторі.

API (Application Programming Interface) – це інтерфейс прикладного програмування. Це готовий код, що складається з набору функцій, бібліотек, методів і процедур, що дозволяє різним додаткам взаємодіяти один з одним.[1]

Механізм інтерфейсу працює за наступним принципом: створюється багаторівнева ієрархія, з однаковою структурою у всіх підлеглих елементів.

Усередині стандартної мережевої моделі OSI вибудовується не менш семи внутрішніх рівнів. Вони натомість мають ще і внутрішню класифікацію. [1]

До основних принципів побудови API для використання в сучасних додатках, можна віднести:

1) Безпека даних та збільшення безпеки розробки. За допомогою API можна винести в окремий додаток той функціонал, який повинен бути захищений від стороннього втручання. Це знижує ймовірність некоректного його використання сторонніми програмами.

2) Зниження вартості розробки і економія часу. Купити готовий API іноді вигідніше, ніж витратити час на створення функціоналу з нуля з усіма наслідками, що випливають звідси наслідками. Можна користуватися вже готовими інструментами, які можна адаптувати до вимог замовника.

3) Спрощення зв'язків між різними системами і сервісами. Розробники можуть впроваджувати у свої продукти підтримку сторонніх сервісів, без використання пропрієтарних систем та розробників. [2]

Висновки. Існує кілька шаблонів для розробки API. Ці шаблони мають свою історію, різні вимоги і створюють різні можливості для користувачів. Розуміння принципів розробки API дозволяє прийняти рішення про те, які конкретно програмні рішення використовувати для вирішення ваших завдань, які ставляться перед веб-додатком. Розробка інтерфейсів для комерційних додатків повинна враховувати аспекти вибору типу - два види випуску API: публічний (відкритий всім) і приватний, досліджувати питання безпеки даних користувачів та здійснення фінансових транзакцій, а також звертати увагу на фінансові витрати на придбання та обслуговування інтерфейсів прикладного програмування. В результаті правильної розробки чи закупівлі інтерфейс підвищує ефективність веб-додатків, забезпечує надійну передачу даних, та виступає надійним інструментом зв'язку користувача з розподіленими cloud-рішеннями та системами.

Список використаної літератури

1. Practical Guide to Building an API Back End with Spring Boot Paperback – Wim Deblauwe – 2015, lulu.com; First Edition (January 15, 2019)

2. APIs: A Strategy Guide, Daniel Jacobson; Greg Brail; Dan Woods, 2011, O'Reilly Media, Inc.

Кут Василь Іванович

*кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри інформатики та фізико – математичних дисциплін
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Часовських Євгеній Денисович

*студент IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Цодіков Денис Євгенович

*студент IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

**ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМ ФОРМУВАННЯ
ТА ОБРОБКИ ДАНИХ ОПТИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ**

Залежно від способу реєстрації отриманого спектра і його подальшого використання спектральні прилади можна поділити на такі типи:

- Спектроскопи – призначені для візуального спостереження спектрів, головним чином при експрес-аналізі речовин. В цьому випадку в площині приладу ставиться напівпрозорий екран (матова скляна пластинка), на якому і спостерігається спектр.

- Спектрографи – призначені для реєстрації спектрів на папері, фотоплівках або фотопластинках. При фотографічній реєстрації спектрів в площині приладу розміщується фотоматеріал, на який і реєструється досліджуваний спектр.

- Монохроматори – призначені для виділення вузького спектрального діапазону (певної довжини хвилі) зі спостережуваного спектру, для цього в

площині приладу поміщається вузька вихідна щілина. Переміщаючи цю щілину вздовж фокальної площини або зміщуючи спектр щодо неї можна виділити необхідну довжину хвилі, тобто отримати монохроматичне випромінювання. Ця схема використовується також для фотоелектричної реєстрації спектрів.

- Фотоелектроколориметри – призначені для вимірювання оптичної щільності забарвлених розчинів на певних довжинах хвиль (зазвичай для подальшого визначення концентрації поглинаючої речовини).

Традиційні спектрофотометри в УФ та видимому інтервалах довжин хвиль складаються з наступних основних вузлів [1, 2]:

- джерела випромінювання,
- диспергуючого елемента (системи світлофільтрів або монохроматора), камери зразка,
- детектора (приймально-реєструючого пристрою).

У спектроскопії УФ- і видимій областях спектра розрізняють два види приладів: фотометр і спектрометр [3].

Фотометри при обраних встановлених довжинах хвиль вимірюють поглинання, причому довжина хвилі вибирається за допомогою оптичних фільтрів в ході променів. Такі пристрої використовуються тільки для кількісних аналізів і не призначені для реєстрації спектрів.

Спектрометри послідовно і автоматично реєструють окремі довжини хвиль, причому довжина хвилі встановлюється за допомогою дифракційної решітки. Щоб компенсувати відмінності в залежній від довжини хвилі інтенсивності світла, спектрометри можуть мати двопроменеве виконання.

Список використаної літератури

1. Штольц В., Бернхардт Р., *Дозиметрия ионизирующего излучения.* – Рига: Зинатне, 1982. – 142 с.
2. Chen R., McKeever S.W.S., *Theory of thermoluminescence and related phenomena.* – World Scientific, Singapore, 1997.
3. Zhydachevskii Ya., Durygin A., Suchocki A., Matkovskii A., Sugak D., Frukacz Z., *Thermoluminescence of doped YAlO₃ crystals // Phys. Stat. Sol. (c).* – 1. – 2004. – 312-316.

Лях Ігор Михайлович

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Круглякова Наталія Денисівна

*студентка IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Лутак Оксана Андріївна

*студентка II-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО – ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ АНАЛІЗУ РИЗИКІВ

Розробка інформаційно-аналітичної системи управління екологічною безпекою атмосфери на територіальному та місцевому рівні з використанням сучасних ГІС-технологій включає в себе: науково-методичне і програмно-інформаційне забезпечення задач моніторингу, контролю й управління станом навколишнього середовища у межах міста або регіону.[1] ГІС-технологія орієнтована на підтримку прийняття рішень на основі серії тематичних карт: райони міста або окремі території відображаються на електронних картах з нанесенням індексів техногенного забруднення та рівнів ризику для населення, які заносяться в базу даних.

Розроблена база даних є універсальною щодо території міст або регіону, періоду моніторингу, речовин-забруднювачів та збереження додаткових даних, які корелюють з екологічними.

Існуюча практика формування баз даних екологічного моніторингу в Україні спирається на первинну інформацію, яку отримують в Центральній Геофізичній Обсерваторії від стаціонарних постів моніторингу [2], дані Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Київського науково-інформаційно-аналітичного центру медичної статистики. Саме ці інформаційні ресурси використано для наповнення бази даних системи екологічного моніторингу та аналізу техногенних ризиків.

Результати аналізу інформації також зберігаються в базі даних, оскільки вони можуть бути корисними для наступних етапів аналізу. Тому одержані результати впорядковуються у формі таблиць, що містять узагальнені чисельні характеристики (зокрема, індекси забруднення або рівні ризику), які також можна представити в графічному вигляді.

Завершальною стадією аналізу екологічного стану міста або регіону є представлення картографічних зображень техногенних навантажень із визначенням територій підвищеного ризику.

Список використаної літератури

1. https://uk.wikipedia.org/wiki/ГІС_Технології
2. *Реагування на виникнення надзвичайних ситуацій / під ред. С.О. Гур'єва / ІДУСЦЗ НУЦЗУ; УНПЦ ЕМД та МК. – Вінниця, 2010. – 412 с.*

Міца Олександр Володимирович

доктор технічних наук, доцент,
завідувач кафедри інформаційних управляючих систем та технологій
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

Оришич Сергій Сергійович

аспірант кафедри інформаційних управляючих систем та технологій
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

Дуло Віктор Вікторович
студент II-го курсу магістратури
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИНАМІЧНОГО ПІДХОДУ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ КОМІВОЯЖЕРА

Разом із простотою визначення та порівняною простотою знаходження гарних розв'язків задача комівояжера відрізняється тим, що визначення насправді оптимального шляху є досить складним завданням. Зважаючи на ці властивості, починаючи з другої половини 20-го століття, дослідження задачі комівояжера, має не так практичний сенс, як теоретичний у ролі моделі для розробки нових алгоритмів оптимізації.

Як відомо, задача комівояжера полягає у знаходженні найвигіднішого маршруту, що проходить через вказані міста (вершини графа) хоча б по одному разу. У роботі розглянуто точні методи розв'язання задачі комівояжера – перебірний підхід [1], метод гілок і границь [2] та динамічний метод [3]. Для проведення порівняльного аналізу ефективності розв'язання задачі комівояжера, було написано програму на мові програмування C++, яка їх реалізує.

В таблиці наведено час знаходження оптимального шляху комівояжера різними методами, такими як:

Методи/сек	Кількість вершин графа								
	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Перебірний підхід	0.001	0.002	0.004	0.009	0.027	0.181	1.993	20.904	289.103
Метод гілок і границь	0.001	0.001	0.002	0.003	0.005	0.008	0.013	0.022	0.043
Динамічний метод	0.001	0.001	0.001	0.002	0.003	0.005	0.009	0.016	0.028

Для отримання кожного числового результату програма розрахунків брала 100 тестів і для кожного методу їх запускала. Середній час розрахунку для кожного методу і представлений в таблиці.

Найбільш ефективним виявився динамічний метод, наступним за ефективністю є метод гілок і границь, а найменш ефективним є перебірний підхід. Досліджено, що перевага динамічного підходу на методом гілок і границь починає різко зростати з кількості вершин більшої 16. Але тут починає проявлятися основний недолік динамічного підходу – зростаюча кількість потрібної оперативної пам'яті. Перебірний підхід, починаючи з десяти вершин різко поступається іншим двом. Причому із збільшенням кількості вершин час виконання перебірного підходу зростає експоненційно відносно часу роботи методу гілок і границь та динамічного методу.

Список використаної літератури

1. Липский В. Комбинаторика для программистов. М.: Мир, 1998. 200 с.
2. Метод ветвей и границ. Задача коммивояжера [Електронний ресурс]. Доступно: <https://habr.com/ru/post/560468/>. Дата звернення: Лист. 17, 2021.
3. Окулов С.М. Программирование в алгоритмах. М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2002. 341 с.

Морохович Василь Степанович

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Попович Олег Омелянович

*студент IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Попченко Даяна Миколаївна

студентка IV-го курсу

факультету інформаційних технологій

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

ВИКОРИСТАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Цифрова економіка, як пріоритетний напрямок соціально-економічного розвитку країни, пов'язана з процесами розвитку та впровадження digital-технологій у всі сфери економічного виробництва і споживання. Як правило, вона охоплює область надання онлайн-послуг та товарів, а саме: електронні платежі, інтернет-торгівля, краудфандинг, інтернет-банкінг тощо. Серед новітніх цифрових технологій, які виступають платформою цифровізації, виділяють технології Big Data, розвиток хмарних сервісів і штучного інтелекту, розумних технологій та технологій визначення місцезнаходження, інтернет речей (IoT – Internet of Things).

Ресторанна галузь відкриває перед собою потенціал нових цифрових технологій, що дозволяють автоматизувати робочі процеси, значно розширити якість та асортимент послуг, підвищити операційну ефективність. Те, що раніше позиціонувалась як новаторство – бронювання столика, безкоштовний Wi-Fi або онлайн-замовлення з доставкою додому, – сьогодні стало обов'язковим елементом закладу. Нові технотренди змінюють ресторанний ринок, причому деякі вже доступні та широко розповсюджені, а інші впроваджуються у діяльності підприємств.

На сьогодні основну увагу ресторатори приділяють програмним рішенням для автоматизації бізнес-процесів, як фронт- так і бек-офісу: складання та обробка замовлень, в тому числі додатки для офіціантів, електронні меню для клієнтів; управління меню; прийом платежів і касове обслуговування; управління програмами лояльності; планування, облік і контроль витрат; контроль роботи персоналу; формування звітів; інтеграція з системами складського та бухгалтерського обліку [1, 2].

Трендом в області ресторанних діджитал-технологій є розробка власних мобільних додатків, який здатний забезпечити простий доступ клієнтів до найбільш затребуваних функцій, а саме: інформація про меню та склад продуктів; бронювання, оформлення замовлення; моніторинг і управління програмою лояльності; вибір способів оплати; контактна інформація. Розробка власної програми для смартфонів є порівняно недорогим способом зосередити доступ до основних послуг ресторану в одному місці з використанням адаптованого і зручного для користувачів інтерфейсу.

Також перспективною технологією в індустрії гостинності, що відповідає завданням побудови цифрової економіки, є технології радіочастотної ідентифікації. Як один з основних компонентів Інтернету речей, вони мають значний потенціал у різних сферах ресторанного бізнесу: від складського обліку та управління закупівлями до оптимізації логістикою обслуговування клієнтів безпосередньо в ресторані. Прикладом такої технології є система ідентифікації столиків TableTracker, яка полягає в тому, що клієнт під час замовлення отримує спеціальний пристрій у формі диску. Він ідентифікує конкретний столик, до якого належить замовлення, і дозволяє персоналу відслідковувати весь процес роботи над даним процесом.

Використання роботів для автоматизації основних робочих процесів безпосередньо при взаємодії з клієнтами у ресторані – одна з найбільш революційних та одночасно неоднозначних інновацій. З одного боку, прогрес у робототехніці останніми роками не викликає сумнівів, і рішення в галузі автоматизації праці офіціанта вже існують. Використання роботів розглядається як можливість значно скоротити витрати та зняти проблему стресів обслуговуючого персоналу, але також має маркетинговий потенціал (ефект новизни) і дозволяє залучити нові цільові сегменти.

Значний інтерес для ресторанної індустрії становлять інші перспективні технології. Завдяки цифровізації взаємодії ресторанів та клієнтів все більшого значення матимуть аналітичні системи, що базуються на технологіях Big Data (великі дані). Вони достатньо поширені в банківській системі, ритейлі та телекомунікаціях, але поки що мало використовуються ресторанами, за винятком мереж з великою клієнтською базою. Однак у міру збільшення цифрових контактів і невеликі ресторани зможуть скористатися перевагами аналітичних та предиктивних технологій, виводячи їх на аутсорсинг

спеціалізованих компаній. Також можна очікувати на подальший розвиток хмарних сервісів для ресторанів. Вони дозволяють використовувати більш якісні та просунуті рішення без залучення дорогого штату ІТ-фахівців, надійно зберігати та аналізувати великі обсяги даних. Проте використання цих та інших перспективних технологій вимагає усвідомленого включення елементів діджиталізації у стратегію розвитку ресторану та становлення відповідної культури як персоналу, так і споживачів [3].

Таким чином, ресторанний ринок трансформується, відбувається його цифровізація і конкуренція стає більш інтенсивною, ніж будь-коли раніше. Ресторанами майбутнього стануть ті заклади, які найкраще розуміють своїх клієнтів, отримують вигоду з цифрових технологій і аналітики та використовують можливості залучення клієнтів персоналізованим способом.

Список використаної літератури

- 1. Вінтоняк С.М., Кісь Я.П., Чирун Л.Б. Розроблення інформаційної системи для управління ресторанним бізнесом. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Інформаційні системи та мережі. 2015. №814. С. 395-409.*
- 2. Завадинська О. Інноваційні технології господарювання в ресторанному бізнесі. Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації. 2018. № 2. С.93-102.*
- 3. Ощипок І.М. Специфіка функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу в умовах D-господарювання. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2020. №59. С. 83-89.*

Шумило Наталія Ярославівна
*старший викладач кафедри інформатики та
фізико – математичних дисциплін
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Кудрявцев Станіслав Едуардович
*студент IV-го курсу
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Пайда Володимир Петрович

студент IV-го курсу

факультету інформаційних технологій

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

ПІДБІР КРИТЕРІЙ КРИТЕРІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

Важливою компонентою задачі вибору є простір критеріїв або критеріальний простір. Під простором критеріїв будемо розуміти сукупність критеріїв, за якими оцінюється ефективність альтернатив (наслідків), тобто *критеріальний простір* – це простір критеріальних оцінок альтернатив. Якщо даний простір складається з однієї скалярної характеристики, то задача вибору є тривіальною. Але як правило, при розв'язуванні складних соціальних, економічних, технічних, політичних, військових та інших проблем, приходиться розглядати декілька взаємозв'язаних показників ефективності, що в свою чергу виражені в кількісній або якісній формі, вимірюються в різних шкалах і мають різну важливість. Тому, проводити співставлення у такому багатокритеріальному аморфному просторі є неможливим. Вирішення даної проблеми полягає у нормуванні критеріального простору [1].

Підбір критеріїв повинен задовольняти ряду вимог і обмежень [2].

1. Повнота множини критеріїв. Множину критеріїв можна вважати повною, якщо на основі оцінок за ними існує ясне представлення про степінь досягнення головної цілі і використання будь-яких додаткових критеріїв не змінює результат рішення задачі, а відкидання хоча б одного з них, навпаки, приводить до зміни результату.

2. Раціональність. Кожен критерій повинен мати ясний і однозначний зміст, характеризувати визначений аспект наслідків, мати зрозуміле формулювання.

3. Декомпозиція. Можливість розбиття задачі оцінки на більш прості частини (підзадачі).

4. Надлишковість. Одну і ту ж властивість не повинні враховувати різні критерії.

5. Мінімальність. Множина критеріїв повинна бути як найвужчою.
6. Вимірність. За допомогою кожного критерію можна оцінити (кількісно або якісно) інтенсивність властивості, яка характеризує степінь досягнення відносної цілі.

Список використаної літератури

1. *Thomas L. Saaty. Axiomatic Foundation of the Analytic Hierarchy Process // Management Science. – 1986. – Vol. 32, №7. – P. 841-855.*
2. *Саати Т., Кернс К. Аналитическое планирование. Организация систем / Пер. с англ. – М.: Радио и связь, 1991. – 224 с.*

Роль Мар'яна Іллівна

*асистент кафедри програмного забезпечення систем
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Літвинчук Роман Віталійович

*студент II-го курсу магістратури
факультету інформаційних технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ

Мільйони документів у World Wide Web (всесвітня павутина), які швидко поширюються, ще більше посилюють проблему перевантаження інформацією. Пошук та збереження конкретної інформації в Інтернеті стає складним процесом і часто розчаровує користувачів своїми результатами.

Однак, прогрес ніколи не стоїть на одному місці і людство почало придумувати різноманітні стратегії боротьби з інформаційним перевантаженням. Одна з найважливіших стратегій, яка існує сьогодні - розробка персональних інформаційних систем, що складаються з цілеспрямованих підмножин інформації.

Типовою інформаційною системою для вирішення інформаційного перевантаження є закладки. Вони дозволяють створювати персональні підмножини інформації, де можна зберігати цікаві або корисні веб-сторінки (URL-адреси) для подальшого використання. Також вони є відправною точкою у дослідженнях гіпертексту. [1]

В процесі дослідження проблеми перевантаження інформацією було прийнято рішення розробити власне програмне забезпечення для керування закладками. Аналіз різноманітних алгоритмів, програм-аналогів та інформації взятої з мережі Інтернет дало змогу зупинитися і обрати найпопулярніше середовище розробки та мову програмування для вирішення цієї проблеми, а саме - Microsoft VisualStudio та C#.

Важливою особливістю Microsoft VisualStudio є використання єдиного каркаса - Framework.Net. Платформа Framework.Net дозволяє легко використовувати компоненти та розробляти додаток з кількох частин різними мовами програмування, а також містить дві основні компоненти - FCL (Framework Class Library) - бібліотека класів каркасу та CLR (Common Language Runtime) - загальномовне виконавче середовище. [2]

Мова C# відрізняється від інших мов деякими особливостями: немає потреби у роботі з покажчиками через реалізацію автоматичного управління пам'яттю, передбачені вбудовані синтаксичні конструкції для роботи з структурами та властивостями класів, існує повна підтримка програмних інтерфейсів та об'єктно-орієнтованих технологій. [2]

Отже, вирішення цієї проблеми полягає у розробленні додатку, який буде містити простий та зрозумілий інтерфейс для користувача, де б він міг ефективно розміщувати потрібну для себе інформацію у вигляді ієрархічного дерева (ієрархія папок) та надати йому можливість самостійно керувати цією ієрархією для уникнення так званого “засмічення програми”.

Список використаної літератури

- 1. Стаття “Information Archiving”. Personal Web Space Construction and Organization [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://inlnk.ru/848zP> - Загол. з екр. - Мова англ.*
- 2. Платформа Framework .Net. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://inlnk.ru/DBgA5> - Загол. з екр. - Мова рос.*

СЕКЦІЯ 2. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Калашник Микола Володимирович

*кандидат економічних наук
доцент кафедри маркетингу, економіки,
управління та адміністрування
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ, Україна*

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ

Розвиток економічного середовища, дія в умовах ризику і невизначеності результатів у майбутньому визначають необхідність прийняття розсудливих та обміркованих управлінських рішень. Ризик-менеджмент стає неодмінним видом діяльності підприємств та компаній, здійснення проектів чи різного роду економічних операцій.

Контроль за ризиками в сьогоdnішніх умовах потребує застосування різного роду спеціальних знань та певного володіння навичками формування мобільних управлінських систем. Щоб займатись бізнесовою діяльністю у конкурентній ринковій сфері, фірмі обов'язково необхідно приймати та затверджувати вагомі ризикові рішення, які будуть спрямовані на сформовування конкурентних переваг разом у поєднанні з плідним керівництвом. Для здолання кризових становищ варто вчасно використати управління за ризиками, а саме: оминати безпідставного ризику, затверджувати лише допустимі ризики, своєчасно контролювати можливі ризики із метою їх найменшого впливу на підприємство, а також диверсифікувати ризики. Установам необхідна організація та використання ефективних елементів ризик-менеджменту.

Ризик-менеджмент в управлінні підприємством встановлює такі завдання, які мають бути вирішені під час процесу діяльності фірми:

- результативно залучити наявні в підприємстві ресурси, а також мати здатність до використання різних додаткових резервів для забезпечення точного розвитку;
- нарощувати конкурентні переваги і здатність компанії до їх плідного формування, розвитку та раціонального споживання;

- побудувати підходящі для підприємства ринкову кон'юнктуру та прогнозувати її зміни у середньо- чи довгостроковому плані;
- обрати плани та тактики дій фірми на певному ринку товарів чи послуг та своєчасно вносити поправки у їх зміст і процес реалізації.

Контроль за ризиками спрямований для того, щоб виявити, ідентифікувати, класифікувати ризики, їх аналіз та оцінку, опрацювання шляхів і реалізацію плану дій для оборони підприємства від негативного впливу ризиків.

На етапі сьогодення, управління ризиками вже не є одиничною або епізодичною подією і стає комплексною та системною моделлю управління в багатьох фірмах. Ця модель контролю базується на ідентифікації та оцінці ризиків, інтегрованому ставленні до формування та використання системи ризик-менеджменту підприємства в цілому.

Ризик-менеджмент у будь-якій компанії першочергово пов'язаний з наміром функціонування, тобто гарантувати прибуток інвестору чи власнику капіталу та головними умовами для досягнення підприємством заздалегідь зазначеної стратегії.

Ризик - це діяльність, пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість кількісно і якісно оцінити ймовірність досягнення передбачуваного результату, невдачі, відхилення від мети.

Ризик є об'єктивно-суб'єктивною категорією. Об'єктивність ризику проявляється в тому, що це поняття відображає реально існуючі в житті явища і процеси. Ризик існує незалежно від того, чи усвідомлюють його наявність. Суб'єктивна сторона ризику полягає в тому, що ризик пов'язаний з вибором певних альтернатив, розрахунком ймовірностей їх результату, а також в тому, що люди по-різному оцінюють одні і ті ж події.

В якості об'єкта економічного ризику виступає економічна система, ефективність та умови функціонування якої заздалегідь точно невідомі.

Суб'єктом економічного ризику є особа або група осіб, зацікавлена в результатах управління об'єктом ризику і має компетенцію приймати рішення щодо об'єкта ризику.

Основними рисами ризику є: невизначеність, протиріччя (зіткнення об'єктивно існуючих ризикованих дій з їх суб'єктивною оцінкою), альтернативність.

Серед причин виникнення економічного ризику визначають такі:

1. Неочікуваність у настанні форс-мажорних ситуацій, природних процесів і явищ. Природні лиха можуть спричиняти значний негативний вплив на результат підприємницької діяльності, або призвести до непередбачених витрат.

2. Конфлікт інтересів.

3. Розвиток науково-технічного прогресу. І хоча технічний чи технологічний розвиток як правило призводить до економії коштів та покращення процесу виготовлення продукції або надання послуг, однак паралельно присутній ризик втрати актуальності виготовленої продукції чи наданих послуг.

4. Недостатня наявність інформації на основі котрої приймається управлінське рішення.

Отже, ризик - це кількісна оцінка результату, котрий може бути як вдалим так і невдалим. Проте економічна наукова школа володіє математичним апаратом на основі яких лежить теорія ймовірності і закон великих чисел на основі даних статистики.

Список використаної літератури

1. Лагунова, І. А., & Леонова, О. О. (2018). *Сутність та принципи концепції ризик-менеджменту. Актуальні проблеми державного управління, (1 (53))*.

2. Sosnovska, O., & Dedenko, L. (2019). *Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій, 1(3), 70-79*.

3. Грідін, О. В., Дудник, О. В., & Руденко, С. В. (2018). *Сутність, місце та сучасне значення ризик-менеджменту в управлінській парадигмі організації. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, (191), 188-201*.

4. Кузнєцова, Н. В. (2018). *Фінансовий ризик-менеджмент з урахуванням інформаційних ризиків. Реєстрація, зберігання і обробка даних, (20, № 1), 30-39*.

5. Тулуб, О. М. (2018). *Управління ризиками компанії на основі міжнародних стандартів ризик-менеджменту. In International Scientific and Practical Conference World science (Vol. 4, No. 3, pp. 16-20). ROST.*

Лагуш Владислав Володимирович
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ, Україна

МЕТОДИ АНАЛІЗУ РИЗИКІВ

Так само, як не існує універсального методу вимірювання температури, існує також широкий спектр способів якісної оцінки ризику. Нижче наведено лише декілька найпопулярніших методів.

Оцінка ймовірності ризику та впливу. Цей метод передбачає вивчення ймовірності кожного ризику та шляхів, якими він може вплинути на окремі цілі проекту, такі як ті, що прив'язані до бюджету, графіка та результатів діяльності. У цьому випадку негативні наслідки - це «загрози», а позитивні - «можливості».

Цей тип оцінки зазвичай проводиться шляхом зустрічей та опитування зацікавлених сторін, дослідження поточної роботи та ретельного документування результатів. Потім прем'єр-міністр може визначати загрози та можливості на різних рівнях залежно від того, як вони вплинуть на проект.

Якісна матриця оцінки ризиків. Матриця ймовірностей та впливу є першим кроком до визначення рейтингових шкал ймовірності та впливу певного ризику. Правила оцінки повинні бути визначені організацією заздалегідь, щоб керівник проекту знав, що слід визначити пріоритетним.

Кінцева мета матриці - визначити, на які ризики вам потрібно виробити відповідь. Ймовірність та вплив зазвичай оцінюються за такою шкалою:

- дуже низько;
- низький;
- помірний;

- високий;
- дуже високо.

Ці масштаби сильно залежать від специфікацій проекту. Тому керівник проекту повинен виконати матрицю для кожного окремого завдання.

Список використаної літератури

1. Пшенична, О. О., & Діденко, О. В. (2020). Зміст, методика і результати дослідження формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування методів аналізу ризиків. *Pedagogy and Psychology*, 38.
2. Пшенична, О. О. (2019). Результати дослідження готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування методів аналізу ризиків. *East European Scientific Journal*, (7), 47.
3. Разумей, Г. Ю., & Разумей, М. М. (2019). Аналіз ризиків у митній справі: навчальний посібник 2017.
4. Жуков, В. В. (2018). Особливості врахування ризиків та невизначеності під час оцінювання інвестиційних проектів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*, 2(28), 58-62.
5. Стеценко, С. П., & Льїна, Т. А. (2019). Ієрархічна модель оцінювання інфраструктурних ризиків підприємницької діяльності у будівництві. *Наукові праці НДФІ*, (1), 74-84.
6. Герасименко, О. М. (2018). Порівняльний аналіз методів та програмних методик ідентифікації, аналізу та оцінки ризиків у забезпеченні економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*, (6), 109-113.

СЕКЦІЯ 3. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК, ДЕРЖАВНА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА, НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПОЛІТИКА ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Павлов Владислав Владиславович

*доктор економічних наук
доцент кафедри маркетингу, економіки,
управління та адміністрування
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ, Україна*

Штань Марина Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ, Україна*

АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

В умовах динамічного впливу зовнішнього середовища на функціонування та розвиток сучасної національної економіки існує необхідність у формуванні нових шляхів отримання конкурентних переваг цієї економіки. У цьому контексті рушійною силою економічного розвитку значна кількість сучасних дослідників, зокрема такі як Іваненко Л.В., Попело О.В., Самборська О.Ю., вважає інновації та сучасні технології, а також – висококваліфікований людський капітал, що задіюється для реалізації інноваційних ідей. Водночас, традиційні фактори виробництва, такі як земля, природні ресурси, некваліфікована робоча сила, що розглядається лише як виробничий ресурс, стрімко втрачають цінність для сучасної економіки.

Важливою дослідницькою проблемою стає виокремлення та аналіз чинників, що впливають на рівень і напрями використання людського капіталу як ресурсної основи стимулювання створення та поширення інноваційних технологій, підвищення ефективності виробничих процесів, удосконалення поточної господарської діяльності, і, внаслідок цього – розвитку національної

економіки, формування засад реалізації концепту «інноваційної економіки» в межах конкретної країни.

У цьому контексті важливим науково-практичним завданням є дослідження та наукове обґрунтування використання людського капіталу у якості джерела ресурсного забезпечення розвитку національної економіки на інноваційних засадах, динамізатора економічного зростання у сучасному, глобалізованому, транснаціоналізованому, інформатизованому світі, що й обумовило актуальність теми даної наукової статті. Водночас важливим є виявлення та обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку економіки за рахунок ефективного використання потенціалу людських ресурсів на рівні країни, здатних сформулювати та підтримувати тенденції трансформації національної економіки на інноваційних засадах.

За результатами дослідження визначено, що активізація інноваційних процесів у глобальному вимірі стає умовою довгострокової конкурентоспроможності країн і формує глобальне конкурентне середовище, в якому країни конкурують між собою за розміщення та розвиток високотехнологічних виробничих потужностей. Така, глобальна конкуренція є приводом для зростання інвестицій бізнесу в створення, впровадження та поширення високих технологій, в акумуляцію та реалізацію інноваційного потенціалу людських ресурсів, що обумовлено як інвестиціями в нові технології, так і, не меншою мірою, – інвестиціями у розвиток людського капіталу, підвищення рівня його інноваційності, креативності.

Найбільш важливим орієнтиром розвитку економіки за сучасних умов є довгострокове стає зростання, рушійною силою розвитку – інновації та сучасні технології, отже, висококваліфікований людський капітал (продуктивний соціальний капітал) і фінансовий капітал, необхідних для реалізації інноваційних ідей. Традиційні фактори виробництва, такі як земля і природні ресурси або робоча сила як некваліфікований персоніфікований ресурс втрачають важливість. Підприємства здійснюють діяльність з використанням існуючих зв'язків і впливів (взаємодії) з різними суб'єктами поза власною організацією. Саме дана концепція може слугувати теоретичним підґрунтям для формування ефективної системи організації, ресурсного забезпечення та управління інноваційною діяльністю на макрорівні за сучасних умов, підтверджуючи, на прикладі емпіричного досвіду розвинутих

країн, доцільність її використання для цілей стимулювання інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності економіки, удосконалення процесів створення, впровадження та поширення інновацій.

Розвиток людських ресурсів, активне залучення до цього процесу держави, бізнесу, сфер освіти та науки, здатні сформувавши продуктивний людський капітал з високим рівнем інноваційного потенціалу, з потрібними ринку рівнем мобільності, компетенціями, креативністю, досвідом в багатьох структурно, функціонально та просторово різноманітних проектах. Зазначене обґрунтовує постулат розвитку інноваційності за допомогою управління людським капіталом як механізм самовідтворення, що створює засади нової, інноваційної економіки, спертої на знання.

Список використаної літератури

1. Васильєва Л.М. Формування інноваційної моделі розвитку національної економіки // Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. – 2016. – 1 (39). – С. 121-124.
2. Иваненко Л. В. Сравнительный анализ некоторых подходов к моделированию влияния человеческого капитала на добавленную стоимость в экономике / Л. В. Иваненко // Стратегия и механизмы регулирования промышленного развития. – 2016. – № 8. – С. 123–137
3. Інноваційний розвиток та людський потенціал : оцінка та стимулювання / Д. Є. Козенков, В. Вашкелевич, К. М. Солошенко, Е. П. Якубова ; [під ред. д-ра екон. наук К.Ф. Ковальчука]. – Дніпропетровськ, Системні технології. – 2004. – 157 с.
4. Коломієць І. Ф. Еволюція теорій інноваційно-технологічного розвитку в ретроспективній оцінці / І. Ф. Коломієць, Г. В. Гошовська // Регіональна економіка. – 2014. – № 2. – С. 178-186.
5. Павлов В.В. Інноваційний розвиток високотехнологічного сектору економіки: взаємозв'язок категорій та специфіка [Електронний ресурс]/ В.В. Павлов // Ефективна економіка. – 2018. – №6. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/>
6. Павлов В.В. Ключові напрямки та вектори формування та розвитку інноваційної економіки України / В.В. Павлов// Актуальні проблеми економіки. – 2019. - №6 (216). – С. 81-96.
7. Павлов В.В. Бізнес, наука, освіта і влада»: концепція розвитку інноваційної економіки на основі інтеграційної взаємодії // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. Випуск 30, 2018 р. Одеса. С 56-62.
8. Попело О. В. Інтелектуальний капітал: теоретичний аспект і сучасні тенденції розвитку в Україні / О. В. Попело // Економіка і регіон. – 2015. – № 2. – С. 66-78.
9. Садовська Г. Ф. Міжнародний досвід інтеграції знань в інноваційній діяльності / Г. Ф. Садовська // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 2. – С. 11-13.
10. Самборська О.Ю. Людський капітал як фактор економічного зростання. Економіка АПК. 2019. № 6. С. 64-72.

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Осос Павло Анатолійович
*здобувач третього освітньо-наукового
рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка»
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ COVID-19

Фармацевтична галузь вважається складною системою відносин, що за своєю сутністю є багаторівневими зокрема, взаємопов'язаними в наступних аспектах: *створення, виробництво, розподіл за напрямками щодо реалізації тощо*. Сьогодні фармацевтична галузь в Україні функціонує та об'єднує безліч суб'єктів підприємницької діяльності: *промислові підприємства, підприємства щодо оптової торгівлі, підприємства щодо роздрібною торгівлі, підприємства, що забезпечують аналітичною інформацією суб'єктів фармацевтичної галузі тощо*.

Вітчизняна фармацевтична галузь займає вагоме місце в національному господарстві України зокрема, характеризується великою наукоємністю. Сьогодні вітчизняні виробничі підприємства фармацевтичної галузі виготовляють близько 50% препаратів, що реалізуються на внутрішньому ринку України. Для максимального задоволення потреб громадян вітчизняні фармацевтичні підприємства покращують якість власної продукції та розширюють її асортимент. Основним чинником розвитку фармацевтичного ринку України вважається загальне покращення купівельної спроможності громадян. Сьогодні на ринку лікувальних засобів, як складової частини фармацевтичного ринку присутня тенденція щодо збільшення частки дорожчої та, як правило, ефективнішої продукції [1].

Незважаючи на негативний вплив застосування карантинних обмежень, внаслідок поширення коронавірусної хвороби COVID-19 на національне господарство України в 2020 році, *(надіння реального валового внутрішнього продукту на 4%)* [2], вітчизняний ринок лікувальних засобів продемонстрував

суттєве зростання (+13%). При цьому, знизилась показники споживання протизастудних лікувальних засобів та засобів лікування розладів травлення. Зокрема, знизилось споживання лікувальних засобів госпітального сегменту в зв'язку з зменшенням кількості планових операцій. Водночас зросло споживання лікувальних засобів, що використовуються в процесах лікування COVID-19.

У зв'язку з цим, найбільша частка (28%) в сегменті закупівель належить державі. Державне підприємство “Медичні закупівлі України” здійснило закупівлі на суму 330 млн. дол. США, з яких 170 млн. дол. США (52%) припадає на лікувальні засоби. При цьому, в 2020 році 93% нової продукції припадало на державний сегмент. В цей же період, для сегменту роздрібною торгівлі характерною була стагнація [3].

Вітчизняні фармацевтичні компанії щорічно впроваджують в виробництво нові генеричні лікувальні засоби багатьох АТС-класів (*міжнародна система класифікації лікувальних засобів*). До прикладу, одна з найстаріших вітчизняних фармацевтичних компаній АТ “Фармак” виготовляє лікувальні засоби в усіх терапевтичних групах. Щорічно ця компанія представляє на ринку близько 20-ти нових лікувальних засобів.

Сьогодні значна частина життєво важливих лікувальних засобів на вітчизняному ринку іноземного походження. При цьому, доступ до таких засобів будь-якої миті може бути обмежений, незважаючи на готовність іноземних фармацевтичних виробників постачати такі засоби в Україну на взаємовигідних умовах. Освоєння вітчизняними фармацевтичними промисловими підприємствами виробництва госпітальної продукції сприятиме належному розвитку фармацевтичної галузі України.

Для вітчизняних фармацевтичних підприємств, сьогодні, основним завданням вважається збереження позицій на ринку зокрема, тенденції зростання [4].

Список використаної літератури

1. Вітюк А.В., Траченко К.Р. *Суперечливі тенденції розвитку фармацевтичної промисловості України/ Вітюк А.В., Траченко К.Р. //Вісник ВПІ, вип. 6, ст. 35 – 43, Груд. 2018 [Електронний ресурс] – <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/2293>*
2. *ВВП України в 2020 році впав на 4% – Держстат//Радіо Свобода [Електронний ресурс] – <https://www.radiosvoboda.org/a/news-padinnya-vvp-ukrajina-2020/31163807.html>*

3. Український фармринок у 2020 році зріс на 13% – експерти// Інформаційне агентство “Інтерфакс-Україна” [Електронний ресурс] – <https://ua.interfax.com.ua/news/press-conference/734294.html#:~:text=31%20%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%BD%D1%8F.,%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%84%D0%B0%D0%BA%D1%81%2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0%22%20%D1%83%20%D0%B2%D1%96%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BA>

4. Вітчизняні фармкомпанії: розширення присутності під час пандемії// Фармак [Електронний ресурс] – <https://farmak.ua/special/farma-galuz-innovaczij/>

Сержанов Віталій Вікторович
доктор економічних наук, доцент
декан економічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

ДЕРЖАВНІ ІНВЕСТИЦІЇ У ЦИФРОВІЗАЦІЮ

Основна мета державної інвестиційної політики на макрорівні полягає у необхідності забезпечення економічного зростання національної економіки, для чого необхідним є забезпечення реалізації стратегічних цілей створення економічних, правових, організаційних умов і цілісної системи державної та громадської підтримки на всіх рівнях задля ефективного розвитку національної економіки.

Існуюча конкуренція на ринку товарів і послуг, капіталів, технологій і робочої сили є загальносвітовою тенденцією розвитку національних економічних систем. До цього переліку додається глобальна конкуренція в управлінні, в розвитку потенціалу, в стимулювання інновацій. Врахування загальносвітових тенденцій і формування конкурентних переваг необхідне для підтримки належного рівня конкурентоспроможності національної економіки.

Для реалізації стратегії цифровізації однією з функцій держави є стимулювання інвестиційних надходжень у розвиток цифрових інновацій. У такому випадку, довгострокова стратегія держави передбачає залучення інвестицій, що спрямовані на розвиток цифрової інфраструктури. Для цього стратегія держави має базуватися на таких принципах, як: доступ до цифрових технологій, до баз даних, до результатів новітніх досліджень, бути захищеними тощо. До того ж важливим є фінансування з державного бюджету, належний рівень надійності цифрових технологій, що має на меті захист прав

інтелектуальної власності, захист конфіденційної інформації, захист свобод у цифровому середовищі.

Сприяти реалізації інвестиційної політики може впровадження цифрових інституційних заходів сприяння інвестиційної діяльності, які включають систему електронного регулювання (e-Regulations), що являє собою інформаційний портал виконання адміністративних процедур та покликана сприяти підвищенню прозорості; систему електронного спрощення (e-Simplification), функціонування якої базується на 10 ключових принципах спрощення та прискорення процедур та яка спрямована на зменшення бюрократичних процедур; систему електронної реєстрації (e-Registrations), яка дає змогу урядам створювати єдині онлайн-вікна, щоб полегшити різні процедури, такі як реєстрація компаній чи отримання дозволів на будівництво, оформлення експортних ліцензій тощо.

Список використаної літератури

1. Джусов О.А., Апальков С.С. Цифрова економіка: структурні зрушення на міжнародному ринку капіталу. Міжнародні відносини. Серія "Економічні науки". 2016. № 9.
2. Корнєєва Ю.В. Роль держави у сприянні інвестиціям у розвиток цифрової економіки // Економіка і прогнозування. – 2018. - №1 - 120-134
3. Сафонов Ю. М. Сучасна парадигма сервісної економіки в умовах діджиталізації. Ефективна економіка. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8730>
4. Штулер І.Ю., Сержанов В.В. Державна політика залучення інвестицій у стратегії розвитку національних економік // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Випуск 16, частина 2. С. 162-166

СЕКЦІЯ 5. МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Кирлик Наталія Юріївна
*кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економічної теорії
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

Цифрові технології, зокрема, штучний інтелект доволі недавно почали використовувати в багатьох сферах та секторах економіки. Завдяки складним технічним та цифровим алгоритмам, штучний інтелект суттєво змінив підхід до розвитку та функціонування галузей, де його застосовують.

Ринок логістичних послуг наразі – це динамічна галузь, яка швидко розвивається та потребує сучасних цифрових методів та підходів у здійсненні операцій та наданні транспортних, складських та інших видів послуг.

Зважаючи на те, що останніми роками і логістична галузь і цифрові технології стрімко розвиваються постає питання інтеграції інноваційно просунутих рішень.

До сфери керування та розробки в першу чергу належать технології пов'язані з приміненням, в першу чергу, штучного інтелекту, де важливе місце займають інтелектуальні перевезення, планування маршрутів та замовлень.

При здійсненні логістичних операцій широке застосування знаходять роботи-постачальники, автоматизовані складські систем комплектування, розміщення та сортування, а також відповідне програмне забезпечення для прогнозування та на цій основі вибудовування оптимізаційних рішень.

Наразі сучасні цифрові технології здійснюють «переворот» в логістиці. Усі стейкхолдери процесу здійснення логістичних операцій отримують завдяки використанню штучного інтелекту якісні послуги.

Можливості застосування цифрових технологій в господарській діяльності підприємства полегшують логістичним підприємствам процеси планування обсягів надання послуг, визначення оптимальних ланцюгів поставок, вирішення транспортних задач. За допомогою цифрових технологій можна визначати наприклад такі параметри як плановий ремонт автомобілів, планове їх обслуговування тощо.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні» 14 жовтня 1997 року. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#Text>
2. Закон України «Про транзит вантажів» 14 жовтня 1997 року Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-14#Text>
3. Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність» 14 жовтня 1997 року Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>
4. <https://sv-truck.com.ua/2021/06/artificial-and-augmented-intelligence-in-the-logistics-industry/>
5. <https://fialan.ua/ua/news/vagno-znat/8-sposobiv-yak-shtuchnij-intelekt-zminit-logistiku/>
6. Горбась І. М.; Федоренко М. А. Стан розвитку ринку логістичних послуг в Україні. Пріоритети сучасної науки (частина I): матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 19-20 листопада 2019 року. – Київ: МЦНІД, 2019. – 72 с., 21.
7. Скіцько, В. І. Синергія цифрових технологій в логістичних системах// Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – с. 18-24.
8. Лопатін А., Іщенко Н. Значення використання штучного інтелекту при виборі постачальника у сучасних логістичних системах. ГРААЛЬ НАУКИ. – 2021. – с.51-54.
9. Чорнописька Н.В., Болібрux Л.І. Якісні детермінанти вітчизняного ринку логістичних послуг//Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. – випуск №5 (73). – с. 166-171.
10. Яковенко В. С. Використання засобів штучного інтелекту у логістичних системах дистриб'юторських компаній/ Редакційний колектив: ЮГ Лисенко (голова)– член.-кор. НАН України, - 2010. – с. 118.

Товт Крістіна Робертівна
*старший викладач кафедри економічної теорії
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Роль держави в діяльності національних систем вищої освіти в зарубіжних країнах є варіативною: від фактичної передачі цієї сфери під контроль приватного сектора, до повного фінансування за рахунок коштів бюджету.

На думку експертів з Європейської асоціації університетів EUA однією з ключових проблем розвитку системи вищої освіти в Україні є критично низький рівень державного фінансування вищої освіти. [2] Саме тому, на сьогодні вкрай важливим є вивчення зарубіжного досвіду державного фінансування вищої освіти та відповідних моделей державної підтримки закладів вищої освіти, оскільки на наш погляд, пріоритетом державної політики в Україні повинен стати досвід провідних країн світу, які одними з основних умов державотворення вбачають збільшення бюджетних асигнувань на розвиток вищої освіти.

Історія підтверджує, що жодна країна не може досягти благополуччя, якщо її економічна система представлена одним або навіть двома цими секторами, а правильне поєднання і баланс між ними, завжди є головною проблемою розвитку. Стан економічної системи залежить від відповіді на три основні питання: хто приймає рішення про розподіл ресурсів, хто виробляє, і хто фінансує виробництво товарів і послуг – держава, приватні або некомерційні організації. [7]

Для національних систем освіти в цілому і вищої освіти, зокрема, надання, виробництво і фінансування послуг теоретично можуть бути забезпечені державою (традиційними державними університетами), приватним сектором (приватними університетами) або некомерційними організаціями.

Аналіз державного регулювання в сфері вищої освіти в зарубіжних державах дозволяє констатувати про наявність варіативних підходів до

фінансування державних та приватних закладів вищої освіти. Як правило, основними джерелами фінансування провідних закладів вищої освіти, незалежно від форм власності, є: фінансування поточних витрат і наукових досліджень з державного бюджету, доходи від наукових досліджень, що проводяться на договірній основі для державних і приватних компаній, доходи від коштів, що передаються в дар університетам, і плата за навчання.

Україна у 2020 році перейшла на модель державного фінансування закладів вищої освіти за результатами діяльності (performance-based funding). Відповідне рішення ухвалив Кабінет міністрів України (Постанова КМ України від 24 грудня 2019 р. № 1146 «Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності»). У відповідності до вказаної моделі заклади вищої освіти фінансуються за формулою, де університети з кращими результатами діяльності отримують більше фінансування порівняно із бюджетом минулого року.

Розрахунок обсягу фінансування у 2020 році робився Міністерством освіти і науки України за конкретними показниками, серед яких: масштаб університету; контингент; регіональний коефіцієнт; позиції у міжнародних рейтингах; обсяг коштів на дослідження, які університет залучає від бізнесу чи з міжнародних грантів.

Переконані, що модель державного фінансування закладів вищої освіти за результатами діяльності, яка вперше використана Україною, сприятиме розвитку системи вищої освіти, ефективній діяльності університетів, покращенню матеріально-технічної бази, надасть прогрес у здійсненні наукових досліджень, які проводять вищі.

Список використаної літератури

1. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку/ За ред. акад. НАН України В.М. Гейця. – К.: Ін-т екон. прогноз., Фенікс, 2003. – 1008 с. – С. 525 с.*
2. *The European University Association (2018). Public Funding Observatory [Electronic resource]. Available at: <http://eua.be/activities-services/projects/eua-online-tools/public-funding-observatory-tool.aspx>*
3. *Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції та Україна / Т. Фініков. – К.: Таксон, 2002. – 176 с. – с. 48*
4. *Малий І.Й. Держава і ринок: філософія взаємодії: Монографія / За заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф.. І.Й.Малого / І.Й.Малий, М.І.Дуба, М.К.Галабурда. – К.: КНЕУ, 2005. – 358 с. – С. 149.*

*Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці
Ukraine-Slovakia, 7-8 грудня 2021 року*

5. Кобець А.С. «Роль держави у функціонуванні ринку освітніх послуг» // <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=308>

6. «Концептуальные основы совершенствования системы государственной поддержки высшего образования»/ Крохмаль Л.А. - Владивосток 2019-16 с. -20 с.

7. Высшее образование в немецкой и русской традициях: коллективная монография / М. В. Богуславский [и др.] ; под общ. ред. М. В. Богуславского. – Ижевск: Институт компьютерных исследований, 2016. — 284 с.

СЕКЦІЯ 6. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Штулер Ганна Гордіївна
*старший викладач кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОБЛІКУ

Ризик – це можливість негативних наслідків, незахищеність від втрат або шкоди. Ризик включає невизначеність щодо наслідків діяльності, часто зосереджуючись на негативних, небажаних наслідках. Існує багато визначень даного поняття, міжнародне стандартне визначення ризику для загального розуміння – «вплив невизначеності на цілі».

Економічний ризик виникає через невизначеність економічних результатів. Наприклад, економічний ризик може бути ймовірністю того, що макроекономічні умови, такі як валютні курси, державне регулювання або політична стабільність, вплинуть на інвестиції або перспективи компанії.

Об'єктом економічного ризику є економічний порядок, результативність і діяльність, які заздалегідь невідомі.

Суб'єктом економічного ризику є особа, що намагається у наслідках керування об'єктом економічного ризику та має компетенцію приймати рішення щодо даного об'єкта.

Головними характеристиками економічного ризику є невизначеність, суперечливість, зіткнення об'єктивно існуючих ризикованих дій із власною суб'єктивною оцінкою, альтернативність.

В економіці, як і у фінансах, ризик часто визначають як кількісно вимірну невизначеність щодо прибутків і збитків. Ризик визначається у фінансовому плані як ймовірність того, що результат чи фактичний дохід

завдяки інвестиціям змінюватиметься, незважаючи на бажаний прибуток. Він також уможлиблює часткову або повну втрату стартових вкладень.

У цілому, керувати економічними ризиками інвестування реально й навіть необхідно, якщо є знання основ ризику та способу вирішення. Дослідження загроз, що здатні виникнути під час застосування економічного ризику та певних шляхів комплексного їхнього керування сприятиме різним інвесторам і бізнес-менеджерам уникнути непотрібних і дорогих втрат.

Фундаментальною ідеєю фінансів є співвідношення між ризиком і прибутковістю. Чим більший ризик інвестор готовий піти, тим більший потенційний прибуток. Ризики можуть виникати різними шляхами, то інвестори повинні отримувати відшкодування цього додаткового ризику.

Для прикладу, грошові вкладення США вважаються найбезпечнішими інвестиціями, які, порівняно з вкладеннями в корпорації, надають нижчу норму прибутку. Набагато швидше збанкрутує корпорація, а не уряд США. Оскільки ризик дефолту інвестування в корпоративні облігації вищий, інвесторам пропонується вища норма прибутку.

Економічному ризику в кількісному відношенні практично завжди надається оцінка на основі минулої історичної характерності та їх наслідків.

Найефективнішим способом управління інвестиційним ризиком є регулярна оцінка та диверсифікація ризиків. Незважаючи на те, що диверсифікація не забезпечить прибуток чи гарантію від втрат, вона надає потенціал для підвищення прибутку на основі ваших цілей та цільового рівня ризику. Знаходження правильного балансу між ризиком і прибутковістю допомагає інвесторам і керівникам бізнесу досягати своїх фінансових цілей за допомогою інвестицій, які їм найбільше комфортно.

Список використаної літератури

1. Гудзенко, Н. М., & Гавриш, Н. Л. (2019). *Особливості визнання та оцінки ризику для його відображення в обліку. Науковий вісник Херсонського державного університету.*

Серія «Економічні науки», (35), 101-105.

2. Королюк, Т. М., & Винник, Т. М. (2019). Наукові погляди щодо ролі бухгалтерського обліку в управлінні ризиками. *Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету*, 57(2), 142-152.

3. Макарович, В. К., Григоревська, О. О., & Стойка, Н. С. (2020). Особливості обліково-інформаційного забезпечення управління ризиками в умовах впливу COVID-19. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*, (3 (47)), 40-46.

4. Королюк, Т. М., & Винник, Т. М. (2019). Наукові погляди щодо ролі бухгалтерського обліку в управлінні ризиками. *Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету*, 57(2), 142-152.

5. Гаркуша, А. Г. *РИЗИКИ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ*. Рекомендовано до видання Науково-методичною радою ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» Протокол № 5 від «11» квітня 2019 року, 173.

Браславець Олексій Юрійович

Старший викладач кафедри

фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

ВНЗ «Національна академія управління»

м. Київ, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ПОДАТКОВИЙ ІНТЕРЕС ПЛАТНИКА ПОДАТКУ»

Аналіз економічного змісту категорії «інтерес» трактується як вираз базових та інших потреб, необхідних для суспільного життя людини, що зумовлює цілеспрямованість поведінки та діяльності суб'єкта на задоволення життєво необхідних в конкретній ситуації потреб, на основі чого формується мотиваційна база суб'єкта, а також орієнтири й мета діяльності.

На основі історично-ретроспективної концепції Альберта Хіршмана можна визначити базову теоретичну тезу дослідження про те, що у поняття «інтерес» ми вкладаємо сенс його економічної складової – йдеться про мотив, який визначає поведінку суб'єктів, пов'язану з одержанням матеріальних вигід або благ.

Крім того, базуючись на концепціях Ж. Марітена та Д. Гільдебранда вдається встановити співвідношення сфер економічних інтересів в суспільстві. Сукупність економічних інтересів, які існують у будь-якому суспільстві можна представити у вигляді множин. Представимо економічні інтереси окремих суб'єктів господарювання або фізичних осіб як множини А і В, які

перетинаються між собою і розв'язуються за допомогою системи так званої комутативної справедливості – тобто у ході договірних відносин. Множина E представляє собою не поглинаючу, а доповнюючу підмножину, яка перекриває собою ті економічні інтереси, які не можуть бути задоволені у результаті переговорного процесу між особами A і B. Таким чином, з нашої точки зору, сферою для державного регулювання є власне оця підмножина E, яка характеризує собою групові або публічні економічні інтереси. У цій системі ті інтереси, які залишаються після виключення з усієї сукупності множин особистих та відповідно групових інтересів, являє собою так звані «середні суспільні інтереси», які далі можна класифікувати як публічні економічні інтереси, виразником яких виступатиме держава.

Варто звернути увагу на ключову особливість – держава розглядається не як носій інтересів, а лише як виразник середніх суспільних інтересів, у той самий час як носієм первинних економічних інтересів виступають юридичні та фізичні особи.

Окрему групу інтересів представлено у результаті виділення від всієї сукупності економічних інтересів, окремої групи інтересів, які пов'язані з оподаткуванням

В процесі дослідження обґрунтовано і запропоновано спеціальну окрему дефініцію «податковий інтерес платника податку», під якою розуміється об'єктивно юридичного обумовлена зацікавленість платника податків в ненастанні дій або бездіяльності з боку учасників податкового процесу, який тягнули за собою несприятливу для платника податків правову ситуацію, яка потенційна могла спричинити матеріальні збитки.

Іншими словами, базовий податковий інтерес платника податку – це ненастання збитків щодо економічних інтересів, власне економічних інтересів.

Список використаної літератури

- 1. Б'юкенен Дж. -М. Суспільні фінанси і суспільний вибір: Два протилежних бачення держави / Джеймс М. Б'юкенен, Річард А. Масгрейв ; пер. з англ. А. Іщенко. – К. : вид. дім "КМ Академія", 2004. – 175 с.*
- 2. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки : [текст] / Ш. Бланкарт. / Пер. з нім. С. І. Терещенко, О. О. Терещенка; Передмова та наук. ред. В. М. Федосова. – К. : Либідь, 2000. – 654 с.*
- 3. Василик О. Д. Податкова система України : [навч. посібн] / О. Василик. – К. : ВАТ "Поліграфкнига", 2004. – 478 с.*

*Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці
Ukraine-Slovakia, 7-8 грудня 2021 року*

4. Гильдебранд фон Д. *Метафизика коммуникации* : [текст] / Д. фон Гильдебранд. – СПб. : Алтейя, 2000. – 373 с.
5. Маритен Ж. *Человек и государство* / пер. С англ. Т. Лифинцевой право : [текст] / Ж. Маритен. – М. : Идея-Пресс, 2000. – 196 с.
6. Hirschman Albert Otto. *Namiętności i interesy. U intelektualnych źródeł kapitalizmu (The Passions and the Interests. Political Arguments for Capitalism before its Triumph, 1977.)* / Tłumaczenie: Irena Topińska, Maciej Kochanowicz. – Kraków: Znak, 1997. – 148 stron.

СЕКЦІЯ 7. СУЧАСНІ МАРКЕТИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Вострікова Валерія Сергіївна

здобувачка III-го курсу

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ОП «Маркетинг»

факультет економіки та інформаційних технологій

ВНЗ «Національна академія управління»

м. Київ, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Сучасні умови ведення бізнесу беззаперечно доводять, що бізнес має бути в соціальних мережах. Власники повинні зосередити принаймні частину своїх маркетингових зусиль на стратегії розвитку бізнесу в соціальних мережах.

Оскільки понад половина населення планети має облікові записи в соціальних мережах, то насправді існує цілий світ потенційних клієнтів – споживачів продукції та послуг бізнесу.

Отримати доступ до соціальних мереж будь-який бізнес, просто увійшовши в систему та стати його активним учасником. Більшість світових брендів проводять активне життя, продажі у соціальних мережах. Для цього потрібно зосереджувати свою діяльність на таких основних напрямках:

1. Стратегія. Виважена та обґрунтована маркетингова стратегія в соціальних мережах є основою присутності бізнесу в соціальних мережах. Загальновідомо, що без наявності стратегії витрачається час та можливості. Вдало визначена стратегія сприяє досягненню цілей і цільової аудиторії. Стосовно маркетингового підходу стратегія допомагає бізнесу досягти цілей, дозволяючи:

- створювати цінний контент
- стимулювати залучення споживачів
- збільшити конверсії.

Хороша маркетингова стратегія в соціальних мережах має чіткі цілі, конкретні плани для досягнення цих цілей і повинна бути вимірюваною.

2. Планування та публікація. Соціальні мережі - це потужний інструмент для бізнесу. Перш ніж публікувати контент його потрібно спланувати. При плануванні контенту потрібно переконайтеся, щодо:

- аудиторії (а саме її демографічні показники, розподіл за віком та статтю, географічний розподіл тощо);

• якості контенту, що не менш важлива як і кількість контенту чи частота її публікації;

• бренду, важливо дотримуватися цінностей бізнесу.

Коли контент готовий до публікації важливо здійснювати розміщення публікації послідовно. Регулярний графік та черговість публікацій змушує людей слідкувати за новинами.

3. Взаємодія з аудиторією. Фактично даний етап впливає з попереднього. Необхідно планувати свій контент і фактично прислухатися до аудиторії – отримуючи відгуки. Відгуки не завжди є позитивними. Але важливо, зважаючи на відгуки вносити зміни в діяльність, в пропозиції тощо.

Взаємодія з аудиторією є частиною успішної цифрової трансформації, особливо в частині покращення досвіду роботи з клієнтами.

Перевагами взаємодії з аудиторією є такі фактори:

- відчуття нових тенденцій
- визначення нових потоків доходу
- отримання нових знань.

4. Аналітика. Успіх будь-якої маркетингової кампанії в соціальних мережах залежить від аналітики та відстеження та збору даних. Завдяки цій інформації бізнес має можливість:

- зрозуміти поведінку користувачів
- уточнити стратегію
- знайти платформу для найкращого представлення бренду

5. Реклама. Для тих, хто шукає аудиторію, варто вивчити рекламу в соціальних мережах. Тільки в соціальній мережі «Facebook» приблизно 2,89 мільярда активних користувачів, а це неймовірна кількість можливостей та перспектив.

Отже, доступ бізнесу до соціальних мереж є свідченням відкритості та публічності та інформування клієнтів про продукт та послуги. Успіх бізнесу у соціальних мережах починається з розуміння потенційних клієнтів і того, що

вони хочуть. Відповідно можна створювати контент, який відповідає їх спільним інтересам.

Завдяки розглянутим підходам можна створити базу користувачів, а згодом і шанувальників, які поширюватимуть інформацію про бізнес.

Список використаної літератури

1. *Бойко, Л., & Колінько, А. (2021). Соціальні мережі для бізнесу: яку платформу обрати (Doctoral dissertation, Одеса: Державний університет «Одеська політехніка»).*
2. *Збаржживецька, В. Б., & Біловодська, О. А. (2021). Фактори ефективності просування бізнесу у соціальних мережах. In Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу. Київський національний університет технологій та дизайну.*
3. *Касьянова, Н. В., & Мірошников, Д. В. (2021). Тенденції розвитку бізнес-реклами в соціальних мережах.*
4. *Похилько, С. В., Єременко, А. Ю., & Єременко, А. Ю. (2020). Соціальні мережі як майданчик для створення та розвитку бізнес-проектів.*
5. *Радько, С. О. (2020). Бізнес-проект у соціальних мережах: інноваційні технології розширення економічних можливостей (Master's thesis, Сумський державний університет).*

СЕКЦІЯ 8. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Біланіч Людмила Віталіївна

кандидат економічних наук

*старший викладач кафедри управління, фінансів та інформаційних
технологій Карпатський університет імені Августина Волошина*

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Останнім часом не тільки в Україні, а й в усій міжнародній спільності все частіше порушуються питання сталого економічного розвитку, який здається неможливим без соціального підприємництва. Соціальне підприємництво є інструментом, що забезпечить соціальну інтеграцію та інноваційний суспільний розвиток, активізує населення і пом'якшить нагальні соціальні проблеми, а для цього йому необхідно надати підтримку для сталого розвитку – як на рівні держави, так і на рівні громадянського суспільства.

Оскільки соціальні підприємства в Україні не мають правового статусу, не існує й законодавчої норми, якою визначалось би соціальне підприємництво.

У 2013 р. в Комітеті Верховної Ради з питань податкової політики розглядався проект Закону України «Про соціальні підприємства», розроблений О. Фельдманом (згодом його так і не було прийнято). Згідно з Проектом, такий статус можуть дістати підприємства, понад 50% працівників яких становлять вразливі верстви населення, або підприємства, що надають соціальні послуги, понад 50% одержувачів яких – це такі, верстви серед яких понад 30% працівників – це вразливі верстви й водночас понад 30% послуг надається їх представникам, або підприємства, продукція яких продається соціально вразливим особам за собівартістю, або ж такі, прибуток яких частково чи повністю вкладається у проекти великої соціальної значущості [4, ст. 1].

Підтримка соціального підприємництва може передбачати найрізноманітніші преференції, і важливе місце в цьому контексті посідають податкові пільги, але на перешкоді їх встановленню є відсутність у соціальних

підприємств правового статусу. Важко зарахувати їх до якоїсь іншої категорії суб'єктів господарювання, адже в різних законодавчих актах фігурують поняття «неприбуткової організації» (податкове законодавство), «некомерційної організації» (господарське законодавство), «непідприємницького товариства» (цивільне законодавство). Тому лише з великою часткою умовності можна стверджувати, що законодавчою базою діяльності соціальних підприємств слугують, наприклад, Податковий, Господарський і Цивільний кодекси, закони «Про громадські об'єднання», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», «Про господарські товариства», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про споживчу кооперацію», «Про волонтерську діяльність». Фактично, діяльність соціальних підприємств регламентується нормами тих самих законів, що і підприємств звичайних.

Між тим, фіскальні засоби були й залишаються одними з найбільш дієвих у плані заохочення СП. У зазначеному вище законопроекті «Про соціальні підприємства» (2013 р.) було передбачено, що «...отримання статусу соціального підприємства надає підприємствам право на державну підтримку у вигляді пільг з оподаткування» [4, ст. 19]. Іншим законопроектом «Про внесення зміни до ст. 154 Податкового кодексу України (щодо державної підтримки соціальних підприємств)», який виносився на розгляд Комітету Верховної Ради з питань податкової політики паралельно, пропонувалося звільняти соціальні підприємства від оподаткування прибутку, отриманого від продажу (постачання) товарів та виконання соціальних робіт і послуг [3, п. 1]. Слід зазначити, що після законодавчого закріплення СП доцільно передбачити різні форми пільгового оподаткування, наприклад, особливі режими оподаткування залежно від видів діяльності, що її здійснюватиме за статутом те чи інше соціальне підприємство.

Хоча слід визнати, що розмаїття поглядів і визначень соціального підприємництва неминуче ускладнюють їх трансформацію у законодавчі норми.

Список використаної літератури

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017-III. У редакції від 15.03.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – Ст. 409.
3. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. В редакції від 25.05.2016 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524.
4. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 р. № 222-VIII. В редакції від 8.12.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 23. – Ст. 158.
5. Про національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 р. № 74/98-ВР. В редакції від 01.08.2016 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 181.
6. Про внесення зміни до статті 154 Податкового кодексу України (щодо державної підтримки соціальних підприємств): Проект Закону України від 11 березня 2013 р. № 2509. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XP00A.html
7. Про соціальні підприємства: Проект Закону України від 11 березня 2013 р. № 2508. [Електронний ресурс] //Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG1XO00A.html
8. Про соціальні підприємства: Проект Закону України від 23 квітня 2015 р. № 2710. [Електронний ресурс] //Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54903

СЕКЦІЯ 9. МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Штулер Юрій Юрійович

*здобувач II-го курсу
другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОП «Міжнародні економічні відносини»
факультет економіки та інформаційних технологій
ВНЗ «Національна академія управління»
м. Київ, Україна*

ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тарифний метод регулювання торгівлі в міжнародній комерційній діяльності полягає в застосуванні мита на товари при ввезенні або, рідше, при вивезенні з країни.

Митом вважається податок, який стягується з товару при перетині ним митного національного кордону. Імпортне мито — це податок, який стягується з імпортованих товарів, в той час як експортне мито накладається на експортовані товари.

Більшість країн застосовують саме імпортне мито, а експортне в основному застосовується країнами, що розвиваються, по відношенню до традиційного експорту, щоб отримати кращі ціни та збільшити виручку (наприклад, експортне мито стягується при експорті кави з Бразилії, або какао з Гани). Із іншого боку, імпортне мито накладається з метою захисту окремих галузей економіки.

Мито може встановлюватися на вартість та на кількість товару.

За способом нарахування:

- адвалерне мито, яке встановлюється, як процент від вартості товару, що є предметом торгівлі;
- специфічне мито, яке встановлюється, як фіксована сума коштів на фізичний обсяг товару;
- комбіноване мито передбачає одночасне встановлення, як адвалерного, так і специфічного мита.

За об'єктом обкладання:

- імпортне;
- експортне;
- транзитне.

За характером стягнення:

- сезонне;
- антидемпінгове, що застосовується у випадку імпорту товарів за ціною, нижчою від їх нормальної ціни;
- компенсаційне, застосовується при імпорті тих товарів, при виробництві яких місце мали державні субсидії.

За походженням мито:

- автономне;
- конвенційне, вводиться на основі багатосторонніх угод;
- преференційне мито.

Якщо країна введе мито, то будуть мати місце такі наслідки:

1. зменшиться вітчизняне споживання;
2. зросте вітчизняне виробництво, зменшиться фізичний і вартісний обсяг імпорту;
3. зростуть надходження до бюджету;
4. зросте рента виробників;
5. зменшиться рента споживача;
6. буде відбуватися перерозподіл доходів від споживача до виробників і держави;
7. приватний та макроекономічний добробут країни зменшиться.

Загальним правилом, яке діє для всіх членів СОТ, є обов'язок утримувати мита на одному рівні для всіх торгових партнерів, не створювати додаткових перешкод для іноземних експортерів і не підіймати ставки мит вище, ніж погоджені для країни максимальні розміри. Із цього правила є низка винятків.

Угоди про вільну торгівлю є потужним механізмом регулювання торгових відносин, спрямованим на взаємне скорочення або скасування як мит, так і інших торгових обмежень між торговими партнерами – членами зон вільної торгівлі (ЗВТ). Двосторонні ЗВТ підвищують товарообіг між їхніми учасниками, сприяють залученню інвестицій і зростанню бізнесу, а багатосторонні ЗВТ (наприклад, Угода про тихоокеанське партнерство,

НАФТА) об'єднують цілі регіони, сприяючи економічному зростанню їхніх членів.

Угоди про ЗВТ регулюють не тільки митні питання, а й ряд інших важливих моментів: державні закупівлі, захист інтелектуальної власності та інвестицій, міграцію робочої сили, тощо.

Тарифні преференції за угодами про ЗВТ експортери та імпортери можуть використати, як правило, за умови наявності сертифіката походження товару, прямого транспортування та прямої закупівлі. Наприклад, щоб отримати преференції за Угодою про асоціацію з ЄС, українським експортерам необхідно отримати сертифікат походження EUR.1 або підтвердити походження товару іншим чином. Важливим механізмом є статус "уповноважених експортерів", який надається компаніям і спрощує отримання ними сертифіката походження EUR.1. [1]

Важливим для України кроком у лібералізації торгівлі є приєднання у 2018 році до Конвенції Пан-Євро-Мед про преференційні правила походження товарів. Конвенція надаватиме можливість українським експортерам використовувати сировину для виробництва з інших країн – членів Пан-Євро-Мед без втрати українського статусу походження товарів. Аналогічно, інші члени Пан-Євро-Мед зможуть, закупаючи українську сировину, використовувати її у виробництві товарів, що матимуть статус походження з їхніх країн. Введення Пан-Євро-Мед в дію потребує внесення змін до угод про вільну торгівлю, однак після реалізації цього кроку українські експортери зможуть підвищити обсяги експорту.[2]

Заходи торгового захисту, які включають антидемпінгові, компенсаційні та спеціальні заходи, є ще одним важливим механізмом регулювання міжнародної торгівлі та захисту внутрішнього ринку. Перевагою таких заходів є те, що вони дозволяють суттєво підняти тарифи на імпорт конкретних товарів, але водночас повністю відповідають вимогам СОТ.

Антидемпінгові та компенсаційні мита застосовуються проти конкретних країн, водночас спеціальні заходи діють щодо імпорту визначеного товару незалежно від його походження, хоча запровадження спеціального мита є більш складним процесом.

У світі заходи торгового захисту користуються популярністю: у 2016 році було запроваджено 163 антидемпінгові заходи (44 з яких – проти Китаю),

24 компенсаційні та 5 спеціальних заходів. Україна у 2017 році застосувала три антидемпінгові мита: щодо шоколаду, шліфувальних кругів та азотних добрив із Росії.

Тарифні та нетарифні заходи разом з торговими обмеженнями є потужним механізмом регулювання торгівлі. Сучасний світ вимагає різностороннього підходу до регулювання міжнародної торгівлі. Лібералізація одних сфер і підтримка вітчизняного виробництва і інших дасть змогу раціонально використати конкурентні переваги країни та досягти успіху на міжнародних ринках.

Водночас підходи до регулювання торгівлі мають ґрунтуватися на дотриманні міжнародних зобов'язань і передбачуваності торгової політики держави, як надійного торгового партнера.

Список використаної літератури

1. Угода про асоціацію Україні- ЄС. <https://eu-agreement.ed-era.com/>

2. Преференційні правила походження у рамках ПАН-ЄВРО-МЕД.

<https://helpdesk.epo.org.ua/article/preferenciyni-pravyla-pohodzhennya-u-ramkah-pan-yevro-med>

Сабов Олександр Васильович

здобувач II-го курсу

другого (магістерського) рівня вищої освіти

ОП «Міжнародні економічні відносини»

факультет економіки та інформаційних технологій

ВНЗ «Національна академія управління»

м. Київ, Україна

ВРЕГУЛЮВАННЯ СУПЕРЕЧОК СОТ: ФУНКЦІЇ, МЕТА ТА ОСНОВНІ РИСИ

Механізм врегулювання суперечок СОТ визначається Домовленістю про правила і процедури врегулювання суперечок. Існують також деякі спеціальні положення в угодах СОТ, які можуть мати перевагу перед положеннями Домовленості. Наприклад, стаття 4 Угоди про субсидії і

компенсаційні заходи містить деякі положення, що відхиляються від правил, встановлених у Домовленості.

Практика доводить, що наявність механізму врегулювання суперечок запобігає прийняттю на національному рівні нормативно-правових актів, що суперечать угодам СОТ. У випадку, коли такі норми все ж приймаються, країна, що зазнає шкоди, може використовуючи процедури, передбачені Домовленістю, спонукати країну, що порушила вимоги СОТ, вносити відповідні зміни чи скасувати такий закон.

Формальна процедура врегулювання суперечки в СОТ відбувається у крайньому випадку. Рішення приймаються ОВС за максимально короткий період, на відміну від більшості національних правових систем. Ця процедура виконується у відповідності до принципу верховенства права. Система припинення поступок гарантує, що сторона, яка порушила будь-яку з угод СОТ, імплементує постанови та рекомендації ОВС протягом прийняттого терміну.

Основна мета Домовленості — забезпечення позитивного вирішення суперечок, що відповідатиме охопленим угодам СОТ. Домовленість дає можливість сторонам суперечки досягти взаємоприйняттого рішення. Група експертів та Апеляційний орган мають сприяти країнам-членам СОТ у досягненні такого рішення навіть у випадках, коли країни - члени СОТ вирішують брати участь у формальній процедурі врегулювання суперечки.

Домовленість встановлює, що механізм врегулювання суперечок СОТ має виконувати ряд функцій.

По-перше, цей механізм зміцнює верховенство права і таким чином гарантує безпеку та стабільність багатосторонньої торговельної системи.

По-друге, він забезпечує виконання прав та зобов'язань країн-членів СОТ. Система забезпечує наявність інструментів, які дозволяють країнам-членам СОТ скасовувати заходи, що не відповідають угодам СОТ. За умови застосування цих механізмів країни-члени СОТ можуть бути впевнені у відновленні їх порушених прав.

По-третє, механізм врегулювання суперечок пояснює існуючі положення угод СОТ. Оскільки положення угод є результатом довгих та складних дипломатичних переговорів, їхнє значення не завжди однозначне.

Деякі країни-члени СОТ можуть розуміти певний термін, що використовується в угодах чи окремих положеннях угод, по-різному. Таким чином, Група експертів та Апеляційний орган здійснюють тлумачення правил відповідно до встановлених принципів міжнародного публічного права (Віденська конвенція про право міжнародних договорів).

По-четверте, механізм врегулювання суперечок сприяє оперативному вирішенню суперечок. Оскільки порушення зазвичай мають негативні економічні наслідки для країн - членів СОТ, цей механізм надає рекомендації щодо врегулювання суперечки в максимально короткий строк. У цьому контексті важливо зазначити, що СОТ надає висновки та рекомендації значно швидше за інші національні правові системи (наприклад, більшість звітів Груп експертів СОТ публікуються протягом 1 року від моменту створення групи експертів у той час, як Суд загальної юрисдикції ЄС потребує 2–3 роки для винесення рішення).

Коли країна-член СОТ, що ініціює суперечку, доводить наявність порушення іншою країною-членом СОТ угод СОТ, це тягне за собою скасування чи визнання недійсними заходів, що призводять до таких порушень. Іншими словами, якщо країна-член СОТ доведе те, що інша країна-член СОТ порушила певне положення будь-якої угоди СОТ, наприклад, зобов'язання щодо негайного повідомлення про порушення розслідування щодо застосування захисних (спеціальних) заходів, член СОТ не зобов'язаний окремо доводити, що це порушення призвело до шкоди або оцінювати конкретну завдану шкоду. Відтак, розгляд справи в СОТ є дещо простішим порівняно із встановленими іншими юрисдикціями процедурами, які вимагають надання доказів завдання шкоди.

Домовленість забороняє країнам-членам СОТ односторонні дії для врегулювання порушень. Члени СОТ повинні дотримуватися правил та процедур, визначених у Домовленості. Домовленість встановлює, що суперечки, які стосуються відповідності заходів угодам СОТ, мають розглядатися в рамках механізму врегулювання суперечок (виключна юрисдикція СОТ). Застосування механізму врегулювання суперечок має лише перспективний вплив. Таким чином, сторона, що прогнала суперечку, не виплачує компенсацію за шкоду, завдану заходами, до того моменту, поки не підтвердиться невідповідність заходу угоді СОТ.

Взагалі, міжнародне врегулювання суперечок має таку ж довгу історію, як і міжнародні відносини. Згідно зі статтею 33 Статуту ООН, серед методів мирного врегулювання міжнародних суперечок виділяють: переговори, обстеження, посередництво, примирення, арбітраж та судовий розгляд суперечок, звернення до регіональних органів чи угод або іншими мирними засобами.

Посередництво застосовувалося ще за часів Стародавньої Індії та в Мусульманському світі. Чимало прикладів арбітражу можна навести з історії античної Греції, Китаю, арабських племен, права середньовічної Європи та із Папської практики. Механізм врегулювання суперечок був включений до системи Ліги націй (Постійної палати міжнародного правосуддя).

Щодо торгових відносин, ГАТТ містить статтю про консультації та статтю про дії, які вживаються в разі, якщо суперечка не може бути врегульована шляхом консультацій. Ці положення розроблялися протягом 60-х та 70-х років. Діюча версія Домовленості про правила і процедури врегулювання суперечок була сформульована під час Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів на основі майже 50-річної практики врегулювання суперечок в ГАТТ.

На прикладі багатосторонніх угод (угоди СОТ), регіональних угод та двосторонніх міжнародних торговельних угод можна зробити висновок, що на сьогоднішній день використання механізмів врегулювання суперечок є найпоширенішим способом мирного вирішення проблем в міжнародній торгівлі, що застосовується сторонами для забезпечення виконання зобов'язань, взятих відповідно до цих угод.

Список використаної літератури

1. Угода про заснування СОТ: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text
2. Вікіпедія: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B2%D0%BB%D1%96
3. Світова організація торгівлі: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/svitova-organizaciya-torgivli-sot>

*Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці
Ukraine-Slovakia, 7-8 грудня 2021 року*

4. *Тексти угод COT: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&isSpecial=True&id=dd400b3a-1218-4bb4-9b0e-558f7e9949e3&title=TekstiUgodSot>*



CO-ORGANIZERS INTRODUCTION

NATIONAL SECURITY TO MEET THE CHALLENGES OF GLOBALIZATION PROCESSES IN THE ECONOMY

The issue of globalization has been explored under this name since the 1990s, yet it has accompanied humanity to a greater or lesser extent for a very long time. Its current importance includes the integration and interdependence of states, nations and populations in several spheres: ecological, technological, social, cultural, but also economic. National security focuses on the sovereignty of the state and its organizational stability, but even in this area, the economic factor has become more and more important in recent times.

Multinational corporations (MNCs) and multinational financial institutions (e.g. the World Bank (WB), the International Monetary Fund (IMF), and the World Trade Organization (WTO)) are major players in economic globalization. MNCs are particularly sensitive to the transparent conditions and reliability of institutions, as the ability to take full advantage of their investment decisions depends on these factors. The World Bank's Doing Business analysis indicators point to considerable regional variability in the institutional quality of the countries surveyed.

The issue of national security, implemented through foreign policy, currently uses a functioning system of collective security, which more effectively takes into account the current multipolar world order. At European level, the institutional pillars of security are considered to be the European Union (EU), the North Atlantic Treaty Organization (NATO), and the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE). In particular, NATO enlargement has long been associated with issues of excessive US geostrategic influence in Europe. However, its (non) enlargement to the east is also linked to the requirements of the contractual guarantees required by the Russian Federation, and particularly to the former Soviet Union countries, in particular Ukraine, Moldova and Georgia. Slovakia's interesting contribution to increasing security on a global scale is the activities of the NGO "Globsec", which participates in the global debate, based on scientific research activities and the networking of key experts in foreign and security policy.

However, in addition to the international risks to national sovereignty and stability, the World Economic Forum (WEF) lists among the most significant global risks in 2021 economic and human losses due to the effects of the COVID-19

pandemic and second only to the catastrophic effects of climate change, no one can be vaccinated.

I believe that linking security and economic issues and exploring them in a globalized world through XI. The international scientific conference "*National Security Addressing the Challenges of Globalization in the Economy*" will bring new perspectives and answers to these important questions not only to all its participants, but also to the professional public.

Dr. Jan Buleca,
PhD. Assoc. Prof.
Vice-Dean for External Relations and Development
Faculty of Economics
Technical University in Košice, Slovakia



**ПЛАН
ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ЗАХОДІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ УПРАВЛІННЯ ТА
МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЇ ІНФОРМАТИКИ
на 2022 рік:**

- 1-8 травня 2022 року** **2nd Practical Workshop “Innovative development of science, education, economics and management in digital society” (I частина: Management, Marketing and Modern Digital Solutions)**
Бодрум, Туреччина
Стажсування 6 ECTS+Публікація у журналі “Three Seas”
- 20-28 червня 2022 року*** **2nd Practical Workshop “Innovative development of science, education, economics and management in digital society” (II частина: Tourism and HoReCa in postcovid period)**
Афіни, Греція
Стажсування 6 ECTS+Публікація у журналі “Three Seas”
- 4-8 липня 2022 року*** **XXI-ий Міжнародний науковий семінар "Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті та подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи та Covid-19" (оз. Світязь, Волинська обл., Україна)**
- 4-8 грудня 2022 року*** **I Передріздвяна сесія** XII Міжнародного наукового семінару «Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства»**
Будапешт, Угорщина – Відень, Австрія
Стажсування
- 17-20 грудня 2020 року*** **II Передріздвяна сесія** XII Міжнародного наукового семінару «Формування економіки знань як базису інформаційного суспільства»**
Дрезден-Берлін, Німеччина
Стажсування

**Вказані періоди та місця проведення просимо вважати орієнтовними. Точні дати та країни будуть вказані в інформаційних листах, які будуть розіслані електронною поштою.*

*** Тематика передріздвяних сесій уточнюється*

*Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці
Ukraine-Slovakia, 7-8 грудня 2021 року*

Наукове видання

**«НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА У ФОКУСІ ВИКЛИКІВ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ»**

Збірник наукових праць
ХІ-ої міжнародної наукової Інтернет-конференції
7-8 грудня 2021 року

Випуск 11